

تَرَىٰ أُغْنِيَهُمْ تَفِيفٌ مِّنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ (83) وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَتَطْمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ (84) فَاتَّبَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ (85) وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْحَجِيمِ (86) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ اللَّهِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ (87) وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمْ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ (88) لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَخْرِيرُ رَقَبَةٍ قَمَنْ لَمْ يَجِدْ قَصِيَامًا ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَٰلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (89)

83) Rasul'e indirileni duydukları zaman hakkı anladıklarından onların gözlerinin yaşla dolup taşıdığını görür-sün. Derler ki: "Ey Rabbimiz, biz iman ettik; artık bizi şahitlerle beraber yaz!"

84) "Rabbimizin bizi salihler topluluğuyla birlikte girdirmesini umud ettiğimiz halde biz niçin Allah'a ve bize gelen hakka iman etmeyelim?"

85) Allah da söyledikleri sebebiyle onları altlarından nehirler akan cennetlerle mükafatlandırdı ki orada sü-rekli kalıcıdırlar. İşte bu iyilik edenlerin mükafatıdır.

86) Küfürlerinde bilinçli olarak ısrar edenler ve bizim ayetlerimizi yalanlayanlar var ya; işte onlar cehennem ashabıdırlar.

87) Ey iman edenler! Allah'ın size helal kıldığı temiz şeyleri haram kılmayın ve haddi aşmayın! Muhakkak ki Allah haddi aşanları sevmez!

88) Allah'ın size rızık olarak verdiği helal ve temiz olan şeyleri yiyin de kendisine iman ettiğiniz Allah'tan sakının!

89) Allah sizi yeminlerinizdeki lağvden dolayı sorumlu tutmaz. Ancak bağlandığınız yeminler sebebiyle so-rumlu tutar. Keffareti de ailenize yedirdiğinizin orta hallisinden on fakiri yedirmek veya onları giydirmek ya da bir köle azat etmektir. Her kim bulamazsa üç gün o-ruç tutmalıdır. İşte bu yeminlerinizin keffaretidir. Ye-minlerinizi koruyun. Allah size ayetlerini işte böyle a-çıkıyor; umulur ki şükredersiniz.

83) Ey iman edenler! Allah'ın son rasulü Muhammed'e indirilen, İsa ile annesi Meryem'in onurlu kişiler olduklarını belirten Kur'an ayetlerini ve sahih sünneti duydukları zaman hakkı anladıklarından, kalplerinin yumuşaklığı ve Allah kelamından etkilenmesi sebebiyle, Allah korkusundan Habeşistan kralı Necaçi gibi samimi ve dürüst kimselerin, alim keşişlerin ve rahiplerin gözlerinin yaşla dolup taşıdığını görürsünüz. Onlar derler ki: "Ey Rabbimiz, biz hiçbir şeyi şirk koşmaksızın sana iman ettik. Muhammed de dahil olmak üzere nebi ve rasullerinin tamamını tasdik ettik ve indirdiğin tüm ilahi kitap ve sahihler, son kitabın Kur'an'a da inandık; artık bizi kıyamet gününde diğer ümmetlere şahitlik edecek Muhammed ümmetiyle beraber yaz! Bize cenneti nasip et!"

84) İslamı kabul etmelerinden dolayı onları ayıplayan yahudilere cevap olarak şöyle derler: "Doğru yolu ve parlak gerçeği gördüğümüz, Rabbimizin bizi Allah'a inanarak, O'nun nimetlerine ibadetle karşılık vererek Allah'a karşı olan görevlerini; ve insanlara karşı iyi davranarak, kötülük etmekten sakınarak insanlara karşı olan görevlerini eksiksiz biçimde yerine getiren salihler topluluğuyla birlikte cennete girdirmesini umud ettiğimiz halde biz niçin Allah'a ve bize gelen hakka iman etmeyelim ve ona tabi olmayalım? Yüce Allah'ın Rab ve ortaksız tek ilah olduğuna, evladı ve ana babası olmadığına, eşi, ortağı, dengi ve benzeri olmadığına, Muhammed'in O'nun kulu ve rasulü olduğu hakkında bize gelen gerçeklere neden inanmayalım?"

85) Allah'ın size rızık olarak verdiği helal ve temiz olan şeyleri yiyin, kadınlardan ve diğer yiyeceklerden meşru şekilde yararlanın, ara vermeksizin nafile oruç tutmayın, gecenin bir kısmını uykuyla, bir kısmını da ibadetle geçirin. Kendisine iman ettiğiniz Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincinde olup, O'nun emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınmak suretiyle azabından sakının!

86) Küfürlerinde bilinçli olarak ısrar edenler, Muhammed'i, O'na indirdiğimiz Kur'an ayetlerini ve sahih sünneti yalanlayanlar var ya; işte onlar cehennem ashabıdırlar. Onlar ateş içerisinde ebedi olarak azaba uğrayacaklardır.

87) Ey Allah'ın istediği ve razı olduğu şekilde iman edip salih amel işleyenler! Zühd ve takva amacıyla Allah'ın size helâl kıldığı temiz ve lezzetli şeyleri haram kılmayın, kendinizi bu nimetlerden mahrum bırakmayın ve Allah'ın helâl-haram sınırlarını çiğneyerek haddi aşmayın! Hadım olmayın, kadınlarla cinsi münasebeti kesmeyin, et vb. yemek yemeyi terketmeyin, ara vermeksizin devamlı nafile oruç tutmayın, gece sabahlara kadar namaz kılmayın! Muhakkak ki Allah haddi aşanları sevmez, onlara buğzeder! Onları cezalandırır. İnsanları ifrat ve tefritten uzak tutup, onlara dengeli bir hayat sürdürmeyi tavsiye eder.

88) Allah'ın size rızık olarak verdiği helal ve temiz olan şeyleri yiyin, kadınlardan ve diğer yiyeceklerden meşru şekilde yararlanın, ara vermeksizin nafile oruç tutmayın, gecenin bir kısmını uykuyla, bir kısmını da ibadetle geçirin. Kendisine iman ettiğiniz Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincinde olup, O'nun emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınmak suretiyle azabından sakının!

89) Ey iman edenler! Allah sizi "Evet vallahi, hayır vallahi" gibi yemin kastı olmaksızın, düşünmeden, istemiyerek, ağır alışkanlığıyla söylediğiniz yeminlerden dolayı sorumlu tutmaz. Fakat bilerek, kalben inanarak yapılan yeminlerden sorumlu tutar. Bu yemini bozduğunuz takdirde keffareti, eşiniz ve çocuklarınızdan oluşan ailenize yedirdiğinizin en üst ve en alt derecesinden değil de orta hallisinden, halk arasında en yaygın olanından on fakiri yedirmek veya onları giydirmek ya da Allah rızası için mü'min bir köle azat etmektir. Her kim bu anlatılanlardan hiçbirini yapma imkânı bulamazsa peşpeşe veya aralıklı olarak toplam üç gün oruç tutmalıdır. İşte bu bozduğunuz yeminlerinizin şer'i keffaretidir, vicdanlarınıza binen günah yükünü kaldırma yollarıdır. Yalan yere yemin etmek büyük günah olup tevbe istiğfar dilemek, eğer bu yeminle kul hakkına girilmişse onu telafi etmek gerekir. Yeminlerinizi koruyunuz ve zaruret olmaksızın rastgele yemin etmeyiniz, eğer yemininizi bozmak zorunda kalırsanız keffaretini ödeyiniz. Allah size ayetlerini işte böyle açıklıyor ve izah ediyor; umulur ki size hidayet verdiği ve o yolda muvaffak kıldığı için ona şükredersiniz.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ
وَالْأَنصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ
الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (90)
إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقَعَ بَيْنَكُمْ
الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ
وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ
فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ (91) وَأَطِيعُوا اللَّهَ
وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ
قَاعِلْمُوا أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ
(92) لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا إِذَا مَا
اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا
وَأَمَّنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَأَخِشُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ
الْمُحْسِنِينَ (93) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنَ الصَّيْدِ تَنَالُهُ
أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَخَافُ
بِالْغَيْبِ فَمَنْ اغْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ
أَلِيمٌ (94) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْبَلُوا
الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ
مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ
بَحْثَكُمْ بِهِ دَوَّاءُ عَذْلٍ مِنْكُمْ هَذًى بَالِغٌ
الْكُفْبَةِ أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ أَوْ عَدْلٌ
ذَلِكَ صِيَامًا لِيَذُوقَ وَتَالَ أَمْرُهُ عَنِ اللَّهِ
عَمَّا سَلَفَ وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ (95)

90) Ey iman edenler! Muhakkak ki içki, kumar, putlar ve fal okları şeytanın pis işlerindendir. O halde onlar-dan kaçınınız ki kurtuluşa eresiniz.

91) Muhakkak ki şeytan içki ve kumarla aranızda düş-manlık ve kin sokmak sizi Allah'ı anmaktan ve namaz-dan alkoymak ister. Artık vazgeçiyorsunuz değil mi?

92) Allah'a itaat edin, Rasul'e de itaat edin ve sakının! Yüz çevirirseniz bilin ki şüphesiz Rasulü'müze düşen apaçık bir tebliğdir.

93) İman edip salih ameller işleyenlere, sakınır, iman eder ve salih amel işlerler de sonra sakınıp iman eder ardından sakınarak iyilik ederlerse tattıklarından dolayı bir günah yoktur. Şüphesiz Allah iyilik edenleri sever.

94) Ey iman edenler! Allah gıyaben kendisinden kor-kanları ortaya çıkarmak için ondan ellerinizin ve mız-raklarınızın erişebileceği şey ile sizi muhakkak ki dene-yecektir. Bundan sonra her kim aşırı giderse onun için çok acıklı bir azap vardır.

95) Ey iman edenler! Siz ihramda iken avı öldürmeyin. İçinizden her kim onu kasten öldürürse cezası öldürdü-ğü hayvanın benzeridir ki bunu Ka'be'ye ulaştırılacak bir hayvanı kurban etmek üzere içinizden adaletli iki kişi karar verir veya onun keffareti fakirlere yemek ye-dirmektir ya da bunun dengi oruç tutmaktır. Böylece yaptığının vebalini tatsın. Allah geçmiştekileri bağışla-mıştır. Fakat kim onu yaparsa Allah ondan intikam alır. Şüphesiz Allah Aziz'dir, intikam sahibidir.

90) Ey Allah'ın razı olduğu ve istediği şekilde iman edip salih amel işleyenler! Muhakkak ki hammadresi ne olursa olsun, sarhoşluk veren az olsun çok olsun şarap, rakı, cin, tonik, bira vb. her türlü içki, yenen kazanır yenilen kaybeder ilkesine dayanan at yarışları, spor toto, loto, piyango vb. her türlü kumar oyunları, Allah'tan başkasına ibadet, itaat ve saygı amacıyla dikilmiş olup yanlarında kurbanların kesildiği, adakların adandığı, törenlerin düzenlendiği putlar, anıtlar, heykeller ve tağutlar, Beytullah'ın ve putların hizmetçilerinin yanında bulunan kısmet için çekilen, herhangi bir işin iyi mi, yoksas kötü mü; kârlı mı, yoksas zararlı mı olacağını anlamak amacı ile atılan fal okları, kâhinlerin çektiikleri kurâlar, kum fali ve parmak hesabına dayanan tahminler akılların hoşlanmadığı, şeytanın insanları yoldan çıkarmak için süslediği, sevdirdiği ve özendirdiği maddi ve manevi anlamda habis-pis işlerdendir. O halde onlardan kalbi ve fiili olarak kaçınınız ki kurtuluşa eresiniz. Dünya ve ahiret mutluluğunu elde edersiniz.

91) Muhakkak ki şeytan içki ve kumarla aranızda düşmanlık ve kin sokmak, sizi Allah'ı anmaktan ve dininizin direği olan namaz kılmaktan alkoymak ister. Artık bunlardan ve bunun gibi olan şeylerden vazgeçiyorsunuz değil mi? Yoksa eskisi gibi devam mı edeceksiniz? (Bütün sahabeler bu emre uyarak ellerindeki kadehleri fırlatmışlardır. İşte bu, teslimiyetin en güzel örneğidir.)

92) Allah'ın emirlerine, Kur'an'ın hükümlerine itaat edin, Rasul'ün emirlerine, sünnetlerine de itaat edin, onlara muhalefetten kaçınınız ve Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincinde olup, O'nun emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınmak suretiyle Allah'ın azabından sakının! Eğer yüz çevirir de Allah ve Rasulü'nün emriyle amel etmezseniz biliniz ki, sizi hidayete iletmek veya itaat etmediğiniz takdirde size azab etmek ona aittir. Şüphesiz Rasulü'müze düşen apaçık bir tebliğdir. Size yaptıklarınızın karşılığını vermek ise bize aittir.

93) Allah'ın istediği ve razı olduğu şekilde iman edip salih amel işleyenlere, Allah'a karşı sorumluluğunun bilincinde olup, O'nun emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınmak suretiyle Allah'ın azabından sakınır, Allah'ın razı olduğu ve istediği şekilde iman eder ve salih amel işlerler de sonra haram kılınanlardan sakınıp iman eder ardından Allah'ın haram kıldıklarından sakınarak Allah razısı için iyilik ederlerse bu haram hükümü yasaklanmadan evvel tattıkları içkilerden ve oynadıkları kumarlardan dolayı onlara bir günah yoktur. Şüphesiz Allah salih amel işleyerek edenleri ve kendisini yaklaşmak isteyenleri sever, onları cennet nimetleriyle mükafatlandırır.

94) Ey Allah'ın istediği ve razı olduğu şekilde iman edip salih amel işleyenler! Hacc veya umre için ihrama girdiğiniz zaman Allah, imanı kuvvetli olduğu için, görmediği halde kendisinden korkan ile, imanı zayıf olduğu için korkmayanı birbirinden ayırıp ortaya çıkarmak için küçüklerine ellerinizle, büyüklerine de mızraklarınızla yetiştirebileceğiniz av hayvanlarıyla, daha önce İsrailoğullarını cumartesi günü balık avlama yasağı ile denediği gibi muhakkak ki sizi de imtihan edip deneyecektir. Bu uyarı ve bildiriden sonra her kim aşırı gider, avlanmaya yeltenirse, bilsin ki onun için çok acıklı, elem verici, şiddetli bir azap vardır. Yılan, alaca karga, fare, kuduz köpek, doğan, akrep, arslan, kaplan, kurt ve sırtlan gibi hayvanları ihramlı iken de öldürebilirsiniz.

95) Ey Allah'ın istediği ve razı olduğu şekilde iman edip salih amel işleyenler! Siz hacc veya umre için ihramda iken av hayvanını öldürmeyin. İçinizden her kim ihramlı iken av hayvanını kasten öldürürse onun cezası öldürdüğü hayvana denk gelecek deve, sığır ve koyun cinsinden bir hayvandır ki -Ka'be'ye ulaştırılacak, orada kesilecek ve fakirlerine sadaka olarak dağıtılacak üzere gönderilecek bu kurbanı- bunun hangi hayvan olacağına müslümanlardan adaletli iki kişi karar verir veya ihramlı kimse öldürdüğü hayvanın dengini bulamazsa, onun keffareti öldürülen hayvanın değeri takdir edilerek bir miktar yiyecek satın alınır ve ondan bir miktar fakirlere yemek yedirmektir ya da bunun dengi oruç tutmaktır. Böylece ihramın hürmetini ihlal etmenin vebalini tatsın. Allah haram kılınmadan önce öldürdüğünüz hayvanlardan dolayı meydana gelen günahı bağışlamıştır. Fakat kim, ihramlı iken tekrar av hayvanını öldürürse, Allah ahirette onun cezasını verir. Şüphesiz Allah galib ve güçlü olan, kendilerine isyan edenlere karşı intikam sahibi olandır.

أَلَمْ يَكُنْ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِلْغَنَّةِ وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرَمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ (96) جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْيَتَّى الْحَرَامَ قِيَامًا لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ ذَلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ (97) اَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (98) مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ (99) قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرُهُ الْخَبِيثُ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (100) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبَدَّ لَكُمْ تَسْأَلُكُمْ وَإِنْ تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلِ الْقُرْآنُ تُبَدَّ لَكُمْ عَمَّا اللَّهُ عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ خَلِيمٌ (101) قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ (102) مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَكَثُرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ (103)

96) Hem size hem de yolcuya bir fayda olmak üzere deniz avı ve onu yemek size helâl kılındı. Kara avı da ihramda olduğunuz sürece size haram kılındı. Allah'tan sakının ki O'nun huzurunda toplanacaksınız.

97) Allah Kabe'yi, Beyt-i Haram'ı insanlar için bir kıyam sebebi kıldı, o haram ayı da... O kurbanı ve boyun-ları gerdanlıklılı kurbanlıkları da... Bunlar Allah'ın gök-lerde ve yerde her ne varsa bildiğini sizin de bilmeniz içindir. Şüphesiz Allah herşeyi hakkıyla bilendir.

98) Bilin ki muhakkak ki Allah, cezası çetin olandır ve muhakkak ki Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir.

99) Rasul'e düşen ancak tebliğdir. Şüphesiz Allah her ne açıkladığınızı ve her ne gizlediğinizi bilir.

100) De ki: "Pis ile temiz bir değildir, pis olanın çokluğu hoşunuza gitse bile!.." O halde ey akıl sahipleri, Allah'tan sakının; umulur ki kurtuluşa erersiniz!

101) Ey iman edenler! Öyle şeylerden sormayın ki size açıklanınca hoşunuza gitmez. Onları Kur'an indirilirken sorarsanız onlar size açıklanır. Allah onu affetti. Şüphesiz Allah Gafûr'dur, Halîm'dir.

102) Muhakkak ki sizden önce bir toplum onları sordu da sonra o yüzden onları inkâr eden kimseler oldular.

103) Allah, bahire, saibe, vasile, ham diye bir şey belirlememiştir. Halbuki kâfirler yalan söyleyerek Allah'a iftira ediyorlar. Çünkü onların pek çoğunun aklı ermez.

96) Ey insanlar! İster ihramlı, ister ihramsız olun, hem size menfaat ve azık hem de yolculara yolculuklarında yiyecekleri bir azık olmak üzere balık ve benzeri yenilebilen deniz hayvanlarını avlamak ve onları yemek size helâl kılındı. Kara avı da ihramda olduğunuz sürece size haram kılındı. Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincinde olup, O'nun emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınmak suretiyle Allah'ın azabından sakının ki, kıyamet gününde O'nun huzurunda toplanacaksınız ve tüm yaptıklarınızdan hesaba çekileceksiniz.

97) Allah Ka'be'yi, Beyt-i Haram'ı insanların din ve dünya işlerini yürütmelerinde bir kıyam sebebi, bir fayda sağlama ve maiyet temin etme yeri, zalimlere başkaldırı yeri kıldı, Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Receb adlı o haram aylarını da... Bu aylarda savaş korkusundan emin oldukları için, maiyetlerini temin zamanı kıldık. Aynı zamanda Harem'e gönderilen kurbanlık hayvanları, hem kendilerinin hem de sahiplerinin emniyet içinde olmaları için, keza Harem'in bitkilerinden boyunlarına gerdanlıklar takılması olan deve vb. kurbanlıkları da... Allah bunları da insanların maiyet temin etmelerine sebep kıldı. Ey insanlar! Allah'ın Beyt-i Haram, Harem aylar, Hareme gönderilen kurbanlar ve gerdanlıklar asılmış kurbanlıklar için gösterilmesini istediği bu hümet, O'nun, göklerin ve yerin işlerini tafsilatı ile bildiğini, sizin yararınıza olan şeylerden haberdar olduğunu, dolayısıyla Harem-i Şerif'i, içinde her şeyin barındığı emniyetli bir yer kıldığını bilmeniz içindir. İnkârlarına ve sapıklıklarına rağmen, O'nun, kullarına yaptığı lütfâ bir bakınız.

98) Ey insanlar! Bilesiniz ki muhakkak ki Allah, kendisine isyan edenler için cezası çetin, azabı şiddetli olandır ve muhakkak ki Allah tevbe etmeleri halinde mü'min kullarının günahlarını bağışlayan, onlara dünya ve ahirette merhamet edendir. Öyleyse O'nun azabı sizi ümitsizliğe düşürmesin, rahmeti de sizi şımartmasın. Daima korku ile ümit arasında yaşayın.

99) Rasul'e düşen ancak tebliğdir. Risalet görevini eda ve şeriati tebliğ etmekten başka bir görevi yoktur. O da, üzerine vacip olanı tebliğ etmiştir. Artık, görevini yerine getirmede kusur eden kimsenin hiçbir özrü yoktur. Şüphesiz Allah her ne açıkladığınızı ve her ne gizlediğinizi bilir. Amellerinizden ve hallerinizden hiç bir şey O'na gizli kalmaz. O, amellerinizin karşılığını tastamam verecektir.

100) Ey Muhammed! De ki: "Ey insanlar! Pis ile temiz bir değildir, pis olanın çokluğu hoşunuza gitse, hayrete düşseniz bile!.." O halde ey akıl sahipleri, Allah'ın azabından sakının; umulur ki kurtuluşa erersiniz, Allah'ın rızasını ve ebedî nimeti olan cenneti kazanacaksınız!

Allah (c.c.) bu ayette, helal ile haramı, itaatkâr ile âşiyi, âdi olan şeyle iyi olan şeyi birbirinden ayırmak için darb-ı mesel getirdi. Bu lafız bütün işlere şamildir. Kazançlarda, işlerde, insanlarda, ilimde ve diğer hususlarda düşünülebilir. Bütün bunlardan pis olan, çok olsa da, fayda vermez, değersizdir ve sonu güzel olmaz. İyi olanlar, az da olsa, faydalıdır, değerlidir ve sonu güzeldir.

101) Ey Allah'ın istediği ve razı olduğu şekilde iman edip salih amel işleyenler! Size açıklanınca hoşunuza gitmeyecek, sizi üzecek şeyleri Rasul'e sormayın. Eğer bu zor mükellefiyetleri vahiy-Kur'an indirildiği zaman sorarsanız, sizi üzecek bu zor şeyler size açıklanır. Öyleyse bunları sormayın. Allah, daha önce zaruret olmadan sorduğunuz soruları affetti ve ahirette sizi cezalandırmaktan vazgeçti. Artık tekrar böyle şeyler yapmayın. Şüphesiz Allah tevbe etmeleri halinde kullarının günahlarını bağışlayan, onlara yumuşaklıkla muamele edendir.

102) Muhakkak ki sizden önceki bir toplum olan İsrailoğulları, gereksiz, kurcalama amaçlı sorular sordular da sonra kendilerine ağır mükellefiyetler yüklenince onları yapamadılar ve bu yüzden onları inkâr eden kimseler oldular.

103) Allah, bahire, saibe, vasile, ham diye bir şey meşru kılmamıştır. Halbuki kâfirler bunları Allah'ın haram kıldığını söylemek suretiyle yalan söyleyerek Allah'a iftira ediyorlar. Çünkü onların pek çoğu, atalarını taklit ettikleri için bunun bir iftira olduğuna aklı ermez.

Bahîra: Sonuncusu erkek olmak üzere beş doğum yaptıktan sonra kulakları yarılan, serbest bırakılan, bilinmeyen ve sağılmayan devedir. **Sâibe:** Adak vb. sebeplerle kendinden faydalanılmamak üzere salıverilen devedir. **Vasile:** Sonuncusu bir erkek olmak üzere yedi doğum yapan, böylece kuzularıyla beraber serbest bırakılan koyundur. **Hâm:** Dölünden on batın doğan, serbest bırakılan erkek devedir.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ
وَأَلَّى الرَّسُولَ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا
عَلَيْهِ - أَبَاءَنَا أَوْلُو كَانَ - أَبَاؤُهُمْ - لَا
يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ (104) يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ - آمَنُوا عَلَيْكُمْ - أَنْفُسَكُمْ لَا
يَصْرُكُمْ مَنْ صَلَّى إِذَا اهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ
مَرْجِعُكُمْ - جَمِيعًا فَبِئْسَ بَكْمُ - بِمَا كُنْتُمْ -
تَعْمَلُونَ - (105) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ - آمَنُوا
شَهَادَةٌ - بَيْنَكُمْ - إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمْ -
الْمَوْتُ حِينَ - الْوَصِيَّةِ اثْنَانِ - ذَوَا عَدْلٍ
مِنْكُمْ - أَوْ آخَرَانِ - مِنْ - غَيْرِكُمْ - إِنْ أَنْتُمْ
صَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَأَصَابَكُمْ مُصِيبَةُ
الْمَوْتِ - تَخْسِفُونَهُمَا مِنْ - بَعْدِ الصَّلَاةِ
فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ - إِنْ ارْتَبْتُمْ - لَا تَشْرِي
بِهِ - تَمَنَّا وَلَوْ كَانَ - ذَا قُرْبَى وَلَا تَكْتُمُ -
شَهَادَةَ - اللَّهِ - إِنَّا إِذَا لَمِنَ - الْآثِمِينَ -
(106) فَإِنْ - غَيَّرَ عَلَى أَنْهَمَا اسْتَحَقَّا
إِثْمًا فَآخَرَانِ - يَقُومَانِ - مَقَامَهُمَا مِنْ -
الَّذِينَ - اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمَا - الْأُولَيَانِ -
فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ - لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ - مِنْ -
شَهَادَتِهِمَا وَمَا اعْتَدَيْتُمَا إِنَّا إِذَا لَمِنَ -
الظَّالِمِينَ - (107) ذَلِكَ - أَذَى أَنْ - يَأْتُوا
بِالشَّهَادَةِ - عَلَى وَجْهَهَا أَوْ يَخَافُوا أَنْ -
تُرَدَّ أَيْمَانُ - بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ - وَاتَّقُوا اللَّهَ -
وَأَسْمِعُوا وَاللَّهُ - لَا يَهْدِي الْقَوْمَ -

104) Onlara: “Allah’ın indirdiğine ve Rasul’üne gelin!” denildiği zaman: “Atalarımızı üzerinde bulduğumuz şey bize yeter!?” dediler. Ya ataları bir şey bilmeyen ve doğru yolda olmayan kimseler idiyse?

105) Ey iman edenler! Siz kendinize bakın! Siz doğru yolda olduğunuz takdirde o sapanlar size zarar vermez. Hepinizin dönüşü Allah’adır. O size yaptıklarınızı ha-ber verecektir.

106) Ey iman edenler, sizden birinize ölüm gelip çatmış zaman, vasiyet anında içinizden adaletli iki kişi veya sefere çıktığınız zaman sizden olmayan başka iki kişi şahitlik yapar. Haklarında şüphelenecek olursanız onla-rı namazdan sonra alıkoyarsınız. Onlar da: “Akraba dahi olsa onu hiçbir bedele satmayacağız ve Allah’ın şahitliğini gizlemeyeceğiz. O takdirde muhakkak günahkarlardan oluruz.” diye Allah’a yemin ederler.

107) O ikisinin bir vebali hakettikleri gerçekten ortaya çıkarsa haksızlığa uğrayanlardan en yakın iki kişi bun-ların yerine geçerek: “Bizim şahitliğimiz o kişinin şa-hitliğinden elbette daha doğrudur. Biz haddi aşmadık yoksa muhakkak zalimlerden oluruz.” diye Allah’a yemin ederler.

108) Bu, şahitliği gerektiği şekilde yerine getirmelerine veya yeminlerinden sonra yeminlerin dönderilmesinden korkmalarına daha yakındır. Allah’tan sakının ve dinle-yin! Şüphesiz Allah fasıklar topluluğuna hidayet etmez.

104) Bu sapıklara: “Gelin, helal ve haram kıldığınız hususlarda, Allah’ın indirdiği Kur’an’ın ve Rasul’ünün sünnetinin hükmüne gidelim!” denildiği zaman: “Atalarımızı üzerinde bulduğumuz dinin hükümleri bize yeter! Biz ondan başkasına uymayız!” dediler. Ya ataları din hususunda bir şey bilmeyen ve doğru yolda olmayan kimseler idiyse yine de onların üzerinde bulundukları sapıklığa körü körüne tabi mi olacaktılar?! Doğrusu bunlar, hak yoldan sapmış, ölçüsü olmayan kimselerdir.

105) Ey Allah’ın istediği ve razı olduğu şekilde iman edip salih amel işleyenler! Ey Allah’ı Rabb, İslam’ı din, Muhammed’i rasul olarak benimseyenler! Ey Allah’ın Kur’an ve sahih sünnetinde iman edilmesi gereken şeylerin neler olduğunu bilerek, şeksiz şüphesiz bir şekilde kalple tasdik, dil ile ikrar eden, hayatını bu iman esaslarına göre düzenleyen, insanı İslam dininden çıkaracak söz, fiil ve inançlardan uzak tutarak yaşayan samimi mü’minler! Siz kendinizi düzeltmeye bakın! Kendinizi isyanlara dalmaktan ve ısrarla günah işlemekten koruyun ve nefislerinizi islahtan ayırmayın! Siz doğru yolda olduğunuz takdirde o hak yoldan sapanların sapıklığı size zarar vermez. Çünkü hiç kimsenin günahı başkasının sırtına yüklenmez. Herkes başkasının yaptıklarının değil, kendi yaptıklarının cezasına çarptırılır. Herkesin sorumluluğu ayrıdır. Kim doğru yolda olursa kendi faydasına doğru yolda olmuş olur. Kim yoldan çıkarsa kendi zararına doğru yoldan çıkmış olur. Onların iman etmemelerine üzülmeyin. Hidayet Allah’ın elindedir. O, hakedeni hidayete erdirir. Siz emri bil ma’ruf nehyi anil münker görevinizi yapın. Bu konuda ihmalkârlık yapmayın. Kötülüğe karşı gücünüz yetiyorsa elinizle müdahale edin, ona gücünüz yetmiyorsa dilinizle karşılık verin, ona da gücünüz yetmiyorsa kalbinizle buğzedin ve o topluluğu terkedin. Aksi takdirde doğru yolda olmuş sayılmazsınız. Aksi takdirde Allah, hepinizi ortak bir cezaya çarptırır. Hepinizin dönüşü Allah’adır. O size yaptıklarınızı haber verecektir. Herkese yaptıklarının karşılığını zerre miktarı haksızlığa uğratmaksızın verecektir.

106) Ey Allah’ın istediği ve razı olduğu şekilde iman edip salih amel işleyenler! Sizden birinize ölüm belirtileri gelip çatmış zaman, onun vasiyetine içinizden adaletli iki kişi veya sefere çıktığınız zaman iki müslüman bulamazsanız sizin dininizden olmayan başka iki kişi şahitlik yapsın. Şahitlerin adaletli olup olmadıkları hakkında şüphelenecek olursanız onları insanların en çok toplandıkları vakit olan ikinci namazından sonra minberin yanında alıkoyarsınız. İmkânınız yoksa zamanı şartlara göre ayarlayın. Onlar da: “Akrabalarımızın aleyhine dahi olsa şahitliğimizi hiçbir bedele satmayacağız ve Allah’ın şahitliğini hiçbir şekilde gizlemeyeceğiz. Aksi takdirde muhakkak günahkarlardan oluruz.” diye Allah’a yemin ederler.

107) Onlar yemin ettikten sonra, hainlikleri veya yalancı şahitlikleri gerçekten ortaya çıkarsa haksızlığa uğrayanlardan, terekede hak sahibi olan varislerden mirasa hak kazananların en layıklarından iki kişi bunların yerine geçerek: “Bizim şahitliğimiz o kişinin şahitliğinden, bizim yeminimiz onların yemininden elbette daha doğru, dinlenmeye ve dikkate alınmaya daha layıktır. Çünkü onlar hainlik ettiler. Biz onlar hakkında hain demekle haddi aşmadık. Biz onların aleyhinde yalan söylersek muhakkak zalimlerden oluruz.” diye Allah’a yemin ederler. Ölünün mirasçıları bu yemini ettikleri zaman, üzerine yemin ettikleri malı almayı hakederler, yani ölüm olayı sırasında vasiyete şahitlik edenlerin gizledikleri, inkâr ettikleri mal kendilerine geri verilir.

108) Bu hüküm, gerçeği değiştirmeden şahitliği gerektiği şekilde yerine getirmelerine veya kendilerinden sonra bir başkasının yemin etmesi böylece yeminleri reddedilerek rezil duruma düşmekten korkmalarını sağlamaya daha uygundur, en kestirme yol budur. Allah’a karşı sorumluluğunuzun bilincinde olup, O’nun emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınmak suretiyle Allah’ın azabından sakının ve emirlerini dinleyin, itaat edin! Şüphesiz Allah emirlerine itaatten çıkan fasıklar topluluğuna hidayet etmez, onları rahmetine ve cennetine iletmez. (Sahabelerden Ebu Musa el-Eş’ari, Abdullah b. Kays ve Abdullah b. Abbas, Tabiinden Said b. Müseyyeb, Said b. Cübeyr ve İbrahim en-Nehai ve mezhep imamlarından Ahmed b. Hanbel’e göre ayet muhkemdir, bu gibi durumlarda kâfirin şahitliği geçerlidir.)

يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا
 أَجَبْتُمْ قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ
 الْغُيُوبِ (109) إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى
 ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَى
 وَالِدَتِكَ إِذْ أَبَدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تَكَلَّمَ
 النَّاسُ فِي الْمَهْدِ وَكَهَلًا وَإِذْ عَلَّمْتُكَ
 الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ
 وَإِذْ تَخْلُقُ مِنْ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ
 بِأَذْنِي فَتَنْفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِأَذْنِي
 وَتُبْرِئُ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ بِأَذْنِي وَإِذْ
 تُخْرِجُ الْمَوْتَى بِأَذْنِي وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي
 إِسْرَائِيلَ عَنْكَ إِذْ جِئْتَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
 فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا
 سِحْرٌ مُبِينٌ (110) وَإِذْ أُوحِيتْ إِلَى
 الْحَوَارِيِّينَ أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي
 قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ
 (111) إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَا عِيسَى
 ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنْزِلَ
 عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ قَالَ اتَّقُوا
 اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (112) قَالُوا
 تُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا
 وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ صَدَّقْنَا وَنَكُونَ عَلَيْهَا
 مِنَ الشَّاهِدِينَ (113)

109) Allah rasulleri toplayacağı gün: “Size ne cevap ve-rildi?” buyuracak. Onlar da: “Bizim ilmimiz yok. Mu-hakkak ki gaybları en iyi bilen sensin, yalnız sen!” di-yecekler.

110) O zaman Allah buyuracak ki: “Ey Meryem oğlu İsa! Sana ve annene olan nimetimi hatırla! Hani ben seni Ruhu'l-Kudüs ile desteklemiştim, beşikte iken de, yetişkin iken de insanlarla konuşuyordun. Hani sana ki-tabı, hikmeti, Tevrat'ı ve İncil'i öğretmiştim. Hani iznimle çamurdan kuş biçiminde bir şey yapıyordun, ona üfürüyordun da iznimle bir kuş oluveriyordu. Doğuştan kör olanı ve alacalıyı benim iznimle iyileştiri-yordun. Yine benim iznimle ölüleri çıkarı-yordun. Hani kendilerine apaçık mucizelerle geldiğinde İsrailoğullarını senden çekmiştim de onlardan kâfir olanlar: “Bu apaçık bir sihirdir!?” demişlerdi.”

111) Hani havarilere: “Bana ve Rasul'üme iman edin!” diye vahyetmiştim de onlar: “İman ettik, gerçekten müslümanlar olduğumuza sen de şahit ol!” demişlerdi.

112) Hani havariler: “Ey Meryem oğlu İsa! Rabbin bize gökten bir sofrayı indirebilir mi?” demişlerdi. O da: “Eğer mü'minler iseniz Allah'tan sakının!” demişti.

113) Dediler ki: “Biz istiyoruz ki, ondan yiye-lim de kalplerimiz yatışsın. Senin gerçekten bize doğru söylediğini bilelim hem de ona şahitlik edenlerden olalım.”

109) Ey insanlar! Allah'ın hesap ve ceza için rasulleri ve bütün mahlukatı toplayacağı o korkunç kıyamet gününü hatırlayın o gün Allah –olup bitenleri onlardan daha iyi bildiği halde- rasullere: “Ümmetleriniz size ne cevap verdi? Kavminizi imana ve tevhide çağırdığınızda size ne cevap verdiler?” buyuracak. Yüce Allah'ın bu sıkıştırması üzerine bildiklerini unutan rasuller de işi O'na havale ederek: “Senin ilminin yanında bizim ilmimiz bir hiçtir. Muhakkak ki gaybları en iyi bilen sensin, yalnız sen! Sen bizim bilmediğimiz açık ve kapalı şeylerin hepsini bilirsin!” diyecekler. O gün rasullerin durumu bu ise, diğer insanların durumunu siz düşünün!

110) O zaman Allah buyuracak ki: “Ey Meryem oğlu İsa! Sana ve annene verdiğim nimetimi hatırla! Hani ben seni Ruhu'l-Kudüs ile yani mukaddes ve temiz Ruh Cebrael ile desteklemiştim, beşikte iken de, yetişkin iken de insanlarla konuşuyordun. Rabbinin hakikatlerini insanlara anlatı-yordun. Hani sana kitabı, yazı yazmayı, hikmeti, ilmi, Tevrat'ı ve İncil'i, şeriatın sırlarını, her konuda doğruyu bulma yeteneğini öğretmiştim. Hani iznim, emrim ve kolaylaştırmamla çamurdan kuş biçiminde bir şey yapı-yordun, ona üfürüyordun da iznim, emrim ve dilememle bir kuş oluveriyordu. Doğuştan kör olanı ve alacalıyı benim iznim, emrim ve dilememle iyileştiri-yordun. Yine benim iznim, emrim ve dilememle ölüleri dirilti-yordun. Hani kendilerine apaçık hüccet ve mucizelerle geldiğinde seni öldürmek isteyen İsrailoğullarını senden çekmiştim, çarpmıha gererek seni öldürmelerini engellemiştim. Bu kadar acık delillere rağmen İsrailoğullarından sana ve getirdiklerine iman etmeyip kâfir olanlar: “Bu harikulade olaylar apaçık bir sihirdir!?” demişlerdi.”

111) Hani bir zamanlar İsa'nın yardımcıları olan havarilere: “Bana ve Rasul'üm Meryem oğlu İsa'ya iman edin! Onun getirdiklerini tasdik edin!” diye vahyetmiştim, emir ve ilham etmiştim de onlar: “Ey Rabbimiz! Sana, Rasul'üne ve getirdiklerine iman ettik, hükümlerine kayıtsız şartsız teslim olduk, gerçekten müslümanlar olduğumuza sen de şahit ol!” demişlerdi.

112) Hani bir zamanlar İsa'nın yardımcıları olan havariler: “Ey Meryem oğlu İsa! Şayet sakıncası yoksa Rabbin bize gökten bir sofrayı indirebilir mi? Bunu bizim için Rabbinden isteyebilir misin? Sen, Rabbinden üzerimize bir sofrayı indirmesini isteyecek olursan, Rabbin sana itaat eder mi? Eğer bu gerçekleşirse Rabbinize olan imanınız kemale erecek, kalplerimiz huzur ve sükunet bulacaktır.” demişlerdi. İsa da: “Eğer Allah'a ve benim getirdiklerime gerçekten iman etmiş ve kayıtsız şartsız teslim olmuş kimseler iseniz Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincinde olup, O'nun emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınmak suretiyle Allah'ın azabından sakının da böyle garip, yanlış anlaşıl-maya müsait sorular sormayın. Aksi takdirde iman etikten sonra farkında olmadan şirke ve küfre girerek dinden çıkarsınız da yaptıklarınız tüm hayırlı ameller boşa gider.” demişti.

Kurtubi şöyle der: “Havariler rasullerin en yakın ve gözde adamları, onların en samimi ve onlara en yakın yardımcı olan kimselerdir. Bu yüzden Allah'ın kudreti hakkında şüphelerinin olması imkansızdır. Belki de bu soru başlangıç dönemlerinde Allah hakkındaki bilgileri tam olarak oturmadan önce idi. Bu sözün onlarla beraber bulunan cahiller tarafından söylenmiş olması da mümkündür. Nitekim Musa'nın kavminden bazıları da: “Onların ilahları gibi bize de ilah yapı!” (A'raf: 7/138) demişlerdi.” Ebu Hayyan şöyle der: “Bu lafzın zahiri, onların, Allah'ın gökten bir sofrayı indirmeye kadir olması hususunda şüpheye düşüklerini ifade eder.” Zemahşeri'nin görüşü de budur. Diğer tefsircilere gelince, bunlar, Havarilerin mü'min ve İsa'nın yakın arkadaşları olduklarında ve Allah'ın gökten bir sofrayı indirebileceklerinde şüphe etmediklerinde ittifak etmişlerdir. Hasan-ı Basri şöyle der: “Onlar Allah'ın kudreti hususunda şüphe etmediler. Sadece indirip indiremeyeceğine dair bilgi isteyen kimsenin sorusu gibi soru sordular. Eğer indirecekse, onu bizim için iste, dediler.”

113) Havariler İsa'ya dediler ki: “Biz istiyoruz ki, o indirilen sofradan teberrükten yiye-lim de kalplerimizin yakını artsın, imanımızın kemale ermesiyle gönümüz yatışsın, sükuna ersin. Senin gerçekten bize doğru söylediğini etrafında şaibe bulunmayan bir ilim ile bilelim hem de hak bir rasul olduğuna şahitlik edenlerden olalım. Onu görmeyen insanların yanında onun hakkında şahitlik edelim.”

114) Meryem oğlu İsa: “Allah’ım, Rabbimiz, bize gök’ten bir sofrayı indir ki bize öncekilerimiz ve sonrakilerimiz için bir bayram ve senden bir ayet olsun! Bizi rızıklandır, çünkü sen rızıklandırılanların en hayırlısı!” demişti.

115) Allah buyurmuştu ki: “Muhakkak ki ben size onu indireceğim. Her kim de bundan sonra kâfir olursa; onu alemlerden hiç birine azaplandırmayacağım bir azapla azaplandıracağım.”

116) Allah: “Ey Meryem oğlu İsa insanlara: “Beni ve annemi Allah’ın yanısıra iki ilah edinir diye sen mi söyledin?” dediği zaman der ki: “Seni tenzih ederim, hakkım olmayan bir sözü söylemek bana yakışmaz. Ben onu söylemiş isem muhakkak sen onu bilirsin. Sen nefsimde olanı bilirsin, ben senin nefsinde olanı bilmem. Muhakkak ki gaybları en çok iyi bilen sensin, yalnız sen!”

117) “Ben onlara bana emrettiğini “Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah’a ibadet edelim.” diye söyledim. Aralarında bulunduğum sürece ben onlar üzerine şahit idim. Beni vefat ettirince onlar üzerinde gözetleyici Sen’din, Sen her şeye hakkıyla şahitsin.”

118) “Onları azaplandırırsan muhakkak ki onlar senin kullarıdır, onları bağışlarsan muhakkak ki sen Aziz’sin, Hakîm’sin.”

119) Allah buyurdu ki: “Bu, doğruların doğruluklarının fayda vereceği gündür. Onlar için altından nehirler akan cennetler vardır. Orada ebedi kalıcıdırlar. Allah onlardan razı olmuştur; onlar da O’ndan razı olmuşlardır. İşte bu en büyük kurtuluştur.”

120) Göklerin, yerin ve onların içinde ne varsa hepsinin mülkü Allah’ındır. Şüphesiz O her şeye kadirdir.

114) Meryem oğlu İsa havarilerin bu istekleri karşısında Allah’a dua ederek: “Allah’ım, Rabbimiz, bize gökten bir sofrayı indir ki bize öncekilerimiz ve sonrakilerimiz için, her yıl tekrarlanan, içinde seni andığımız ve sana şükrettiğimiz bir bayram, ferah ve sevinç günü ve senin Rasülü’nün doğruluğuna şahit, hüccet ve delil olsun! Ey Allahım! Bizi rızıklandır, çünkü sen nimet ve rızık verenlerin en hayırlısı! Çünkü sen zengin ve övgüye layıksın.” demişti.

115) Allah İsa’nın duasını kabul ederek şöyle buyurmuştu: “Muhakkak ki ben size gökten sofrayı indireceğim. Her kim de bu açık mucizeden sonra kim birliğini inkâr ederek, rasulümün risaletini tanımayarak, ya da gücümün üstünlüğünü kabul etmeyerek kâfir olursa; onu alemlerden, kendi döneminizde yaşadığınız toplumlardan hiç birine azaplandırmayacağım bir azapla azaplandıracağım.” Havarilere gökten ekmek ve etle donanmış sofrayı indirildi. İsrailoğullarına ertesi güne saklamamaları ve hainlik etmemeleri emredildi. Fakat onlar hainlik etti ve ertesi gün için kaldırıp sakladılar. Bunun üzerine maymun ve domuzlara çevrildiler.

116) Allah İsa’nın ilah olduğunu iddia eden kâfirleri kinamak, ayıplamak, onlara sert bir şekilde muamele etmek için kıyamet gününde: “Ey Meryem oğlu İsa insanlara: “Beni ve annemi Allah’ın yanısıra iki ilah edinir diye sen mi söyledin?” dediği zaman İsa der ki: “Ey Rabbim! Seni layık olmayan şeylerden tenzih ederim, hakkım olmayan bir sözü söylemek bana yakışmaz. Ben onu söylemiş isem muhakkak sen onu bilirsin. Çünkü sana hiç bir şey gizli kalmaz. Benim söylemediğimi sen biliyorsun. Çünkü sen nefsimde olanı bilirsin, ben ise senin nefsinde olanı kemal sıfatları bilemem. Ancak senin bildirdiğin kadarını bilirim. Muhakkak ki gaybları en iyi bilen sensin, yalnız sen! Senin ilmin, olmuş ve olacakları kuşatır.”

117) “Ben onlara bana emrettiğini “Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah’a ibadet edelim. Ben de sizin gibi bir kulum. O’na hiç bir şeyi şirk koşturmayalım. O’ndan başka ibadet edilenleri reddedelim!” diye söyledim. Aralarında bulunduğum sürece ben onların yaptıklarına şahit idim. Beni İsrailoğullarının çarmıha germelerinden kurtarıldıktan sonra vefat ettirip semaya kaldırarak kendine çekince onların amellerinin gözetleyicisi ve yaptıklarının şahidi yalnız sen oldun. Sen her şeye hakkıyla şahitsin, her şeyi görürsün. Senden hiç bir şey gizli kalmaz. Herkese yaptıklarının karşılığını zerre miktarı haksızlık etmeksizin vereceksin.”

118) “Onların müşrik olanlarını cehenneme atarak azaplandırırsan muhakkak ki onlar senin kullarıdır, sen onların malikisin, onlar hakkında istediğin gibi tasarrufta bulunursun. Sana asla itiraz edilmez. Sen ancak adaletle hükmedersin. Kimseye zerre miktarı zulmetmezsin. Eğer onlardan senin birliğine iman ederek şirk, küfür ve günahlarından tevbe edenleri bağışlarsan muhakkak ki sen her şeye galip olan, asla yenilmeyen, hüküm ve hikmet sahibi olansın, her şeyi yerli yerine koyarsın; bunun sonucu olarak ne sana ortak koşanlara nimet sunar ve ne de senin birliğini onaylayıp emirlerine uyanları azaba çarptırırsın.”

119) Kıyamet günü Allah şöyle buyuracak: “Bugün, dünyada iken doğru olanlara doğruluklarının fayda vereceği gündür. Onlar, yalnızca Alah’a ibadet ettiler, O’na hiçbir şeyi şirk koşturmadılar, Allah’tan başka ibadet edilen tüm sahte ilahları ve tağutları reddettiler. O gün onlara dünyada iken yaptıklarının karşılığını zerre miktarı haksızlığa uğratılmaksızın verilecektir. Onlar için odalarının ve ağaçlarının altından sudan, süten, şaraptan ve balıktan nehirler akan cennetler vardır. Orada ebedi kalıcıdırlar. Allah onlardan razı olmuştur; onlar da verdiği nimetlerden dolayı O’ndan razı olmuşlardır. İşte bu en büyük kurtuluştur.”

120) Göklerin, yerlerin ve onların içinde ne varsa hepsinin mülkü, yönetimi Allah’ındır. Allah kâinatın idaresiyle ilgili hükümler, kanunlar koyduğu gibi insanları yaşatmaları ile ilgili de genel hükümler koymuştur. Kullara düşen bu hükümlere kayıtsız şartsız teslim olmaktır. Tali konularda kullar Allah’ın genel kanunlarına aykırı olmamak üzere ichtihad yaparak kanun koyabilirler. Şüphesiz Allah her şeye kadirdir. Hiç bir şey O’nu aciz bırakamaz.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ (1) هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَى أَجَلًا وَأَجَلٌ مُسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ (2) وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ (3) وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ (4) فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ (5) أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ يُمْكِنْ لَكُمْ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِذْرَارًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ (6) وَلَوْ نَرَاكَ عَالِمًا لَكُنَّا بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ (7) وَقَالُوا لَوْلَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكَ لَفُضِّي الْأَمْرُ ثُمَّ لَا يَنْظُرُونَ (8)

5- el-EN'AM SURESİ

(Mekke'de inmiştir, 165 ayettir.)

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla...

1) Hamd gökleri ve yeri yaratan, karanlıkları ve nuru var eden Allah'ındır. Sonra da küfürlerinde bilinçli ola-rak ısrar edenler Rablerine eş tutuyorlar.

2) Sizi çamurdan yaratan, sonra bir ecel belirleyen O'dur. O'nun katında belirli bir ecel daha vardır. Sonra siz yine de şüphe edersiniz.

3) Göklerde ve yerde Allah yalnız O'dur. Gizlinizi de açığınızı da bilir. Ne kazandığınızı da bilir.

4) Onlara Rablerinin ayetlerinden bir ayet gelse, mut-laka ondan yüz çevirirler.

5) Elbette onlar hak kendilerine geldiğinde yalanladılar. Fakat yakında onlara alaya aldıkları şeyin haberleri ge-lecektir.

6) Görmediler mi ki biz kendilerinden önce nice nesil-leri helak ettik. Biz, sizi yerleştirmedikimiz bir şekilde onları yerleştirmiş, gökten üzerlerine bol bol yağmur indirmiş, altlarından nehirler akıtmıştık. Ardından gü-nahları sebebiyle onları helak ettik ve arkalarından baş-ka bir nesil yarattık.

7) Biz sana kâğıt üzerinde yazılmış olarak bir kitap in-dirseydik ve onlar elleriyle ona dokunsalardı, küfürle-rinde bilinçli olarak ısrar edenler yine de: "Bu ancak apaçık bir sihirdir." derlerdi.

8) "Ona bir melek indirilmeli değil miydi?" dediler. Biz bir melek indirseydik elbette iş bitirilmiş olurdu sonra kendilerine mühlet de verilmezdi.

1) Hamd, şükür, sena ve övgü gökleri, yerleri ve içerisindekileri yoktan yaratan, karanlıkları ve nuru, geceyi ve gündüzü, küfrü ve imanı var eden Allah'ın hakkıdır. Allah'ı, noksan sıfatlardan ve mahlukata benzemekten uzak tutarak, layık olduğu şekilde, kemal sıfatlarıyla yücelterek hamd etmek gerekir. Allah'ın varlığını ve birliğini gösteren açık ve kesin delillerden sonra küfürlerinde bilinçli olarak ısrar edenler, Rablerine bile bile bir takım sahte ilahları, elleriyle yonttukları putları ve hayallerinin ürünleri olan bir takım kuruntu ve vehimleri eş-denk tutuyorlar, Allah ile beraber onlara da tapıyorlar.

Bu ayet, Mecusilerin ateşe ve benzeri aydınlıklara tapmalarını ve hayrın nurdan, şerrin de karanlıktan olduğuna dair inançlarını reddeder. Çünkü yaratılan şey, ne ilah olabilir, ne de sonradan olan şeylerin yaratıcısı olabilir. Dalâlet yolları çok ve çeşitli olduğu için zulumat kelimesi çoğul olarak getirilmiştir. Nurun kaynağı ise, kainatı aydınlatan bir olan Allah olduğu için tekil getirilmiştir.

2) Sizi, yani atanız Adem'i çamurdan, topraktan yaratan, sonra hepinizi ondan yaratan, sonra da sizin için bir ecel, müddet belirleyen O'dur. O müddet sona erince ölürsünüz. O'nun katında belirli bir ecel, müddet daha vardır ki o kıyametın kopuşudur. Birinci ecel ölümdür, ikinci ecel ise, öldükten sonra dirilme ve haşrdır. İnsanların hayat unsuru olan besin maddeleri de topraktan elde edilir. Ölümün ve kıyametın ne zaman kopacağını yalnızca Allah bilir. Bu konuda kimse bir şey bilemez. Sonra siz ey kâfirler, bu kadar açık ve kesin delillere rağmen yine de öldükten sonra dirilme ve hesap hususunda şüphe edersiniz.

3) Göklerde ve yerde ibadet edilmeye layık Allah yalnız O'dur. O'ndan başka ilahlar batıldır. Göklerde ve yerde ne varsa O'na şirk koşmaz, tevhid eder, O'na ibadet eder, ilahlığını ikrar eder, korku ve ümitle O'na dua eder ve O'na 'Allah' diye isim verirler. Allah sizin gizlinizi de açığınızı da, hayır ve şerden ne kazandığınızı da bilir ve size ona göre karşılığını tastamam verir. (Allah, yaratıklarından ayrı olarak, yedi göklerin üstünde, Arş'ının üzerine istiva etmiştir.)

4) Onlara Rablerinin ayetlerinden bir ayet, delil, mucize gelse, düşünmeden mutlaka ondan yüz çevirirler, şirklerinde bile bile ısrar ederler.

5) Elbette onlar Allah tarafından kendilerine gelen rasulü ve getirdiği Kur'an'ı yalanladılar, alaya aldılar. Fakat yakında onlara alaya aldıkları şeyin haberleri gelecektir. Er veya geç cezalandırılacaklardır. (Nitekim dünyada Bedir savaşı yenilgisi ve yedi yıl süren kıtlıkla karşılaştılar. Ahirette de şirk üzere ölenler ebedi bir şekilde cehennem azabıyla cezalandırılacaklardır.)

6) Mekke müşrikleri görmediler mi ki biz kendilerinden önce Allah'ın rasullerini ve getirdiklerini yalanlayan ve alaya alan nice nesilleri helak ettik. Bunların başına gelen şeylerden ibret almıyorlar mı? Bunu bilmiyorlar mı? Ey Mekke halkı! Biz, sizi yerleştirmedikimiz bir şekilde onları yeryüzüne yerleştirmiş, gökten üzerlerine bol bol yağmur indirmiş, evlerinin ve ağaçlarının altlarından nehirler akıtmış, onlara türlü türlü nimetler vermiştik. Onlar her türlü refah ve bolluk içerisinde yaşıyorlardı. Fakat bütün bunlardan sonra şirk ve küfürlerinde inad edip Allah'ın elçilerini yalanlamaları ve günahlarında ısrar etmeleri sebebiyle onları helak ettik ve arkalarından başka bir nesil yarattık. Bu bizim için çok kolay bir işti. Aynı şekilde siz de Muhammed'e ve getirdiği Kur'an ile sahih sünnete uymazsanız onların başına gelen belaların benzeri sizin de başınıza gelir.

7) Ey Muhammed! Biz sana onların tekliif ettikleri gibi kâğıt veya deri üzerinde yazılmış olarak gökle yer arasında asılı duran bir kitap indirseydik ve onlar bunu açık açık görseler ve bütün şüphelerinin gitmesi için elleriyle ona dokunsalardı, küfürlerinde bilinçli olarak ısrar edenler inat ve kibirlerinden dolayı yine de: "Bu ancak apaçık bir sihirdir. Muhammed sizi büyüledi" derlerdi.

8) Bu kimseler "Muhammed'in doğruluğuna şahitlik edecek, bizim de onu görebileceğimiz bir melek indirilmeli değil miydi?" dediler. Biz onların tekliif ettikleri gibi bir meleklerden bir rasul indirseydik ve onlar onu açık açık gördü de inkâr etselerdi mutlaka helak olurlardı sonra kendilerine mühlet de verilmez, cezaları ertelenmezdi. Çünkü melekler sadece çiğnemen bir hakkı almak için yeryüzüne inerler.

عِبَادِهِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ (18)

- 9) Biz Muhammed’i bir melek kılsaydık elbette o da bir erkek şeklinde olacaktı. Çünkü onların, meleği kendi şeklinde görmeye takatleri yoktur. Zira melekler nurdan yaratılmışlardır. Ve mutlaka onları, hem kendilerini hem de kendilerinden zayıf olanları düşürdükleri şüpheye düşürdük. Çünkü onlar meleği insan şeklinde gördükleri zaman: “*Bu bir insandır, melek değildir, şayet melekse biz insansız meleğin dediklerini nasıl anlarız?*” derler. Çünkü Yüce Allah’ın yazarına göre anlaşıma, konuşma ve ilişki kurma aynı türden iki canlı arasında olabilir. İnsan ile insan, hayvan ile hayvan gibi. Buna göre melek ile insan arasında anlaşma, konuşma ve ilişki olmaz.

10) Ey Muhammed! Onların alayları karşısında üzülmeye hakkın elbette ki senden önceki kavimler de rasulleriyle alay ederlerdi. Alaya aldıkları şey, onlardan alay edenleri çepeçevre kuşatıverirdi de Allah'ın azabından kurtulamadılar.

12) Ey Muhammed! O müşriklere de ki: *“Göklerde ve yerde olanlar kimindir? Bu kainatın tümü kimindir? Onu kim yarattı, kimin mülkü ve kimin tasarrufu altındadır?”* Zihnilerine iyice yerleştirmek ve uyararak için onlara de ki: *“Onlar Allah’ındır.”* Zaten onun bu kabul ettikleri için itiraz etmezler. Allah, bir lütf ve ihsan olarak merhamet etmeyi kendi nefesine gerekli kılar, merhametli olmayı üstlendi. Allah sizi, amellerinizin karşılığını vermek için kendisinde şüphe olmayan kıyamet gününde elbette sizi kabirlerinizden çıkarıp mahşer meydanında toplayacaktır. Dünyada inkârları ve kötü amelleri sebebiyle nefislerini hüsranla uğratanlar var ya, işte onlar iman etmezler. Bundan dolayı onlar için ahirette bir mizan kurulmaz, orada onların cehennem ve elem verici bir azaptan başka bir payları yoktur.

14) Ey Muhammed! O müşrikleri de ki: “Gökleri ve yeri, tüm mahlukatı bir örneğe ihtiyaç duymaksızın yoktan var eden, kendisi ihtiyaç sahiplerini rızıklandırıp yedirdiği, tüm ihtiyaçlarını sağladığı halde yedirilmeye ihtiyacı olmayan Allah’ tan başkasını mı veli, dost ve yardımcı edinecek misin?” Ey Muhammed! Onlara de ki: “Ben bu ümmetin İslam’ a girenlerin ilki olmak ve asla müşriklerden olmamak emrolundum. Rabbim bana bunu açıkça emretti. Siz de yalnızca Allah’ a ibadet edin, O’ na hiçbir şeyi şirk koşmayın!”

16) Kıyamet günü kim dünyada iken imanı, işlemiş olduğu salih amelleri ve Allah'ın rahmetiyle o büyük azaptan çevrilir de cennete girerse muhakkak ona merhamet edilmiştir. İşte bu apaçık bir kurtulustur.

18) Allah, kulları üzerinde kahir olan, her türlü tasarrufa sahip olandır. Şüphesiz Allah, hüküm ve hikmet sahibi olan ve gizli açık her şeyden haberdar olandır. Allah herkese yaptıklarının karşılığını eksiksizle uğratmaksızın verecektir.

Aman herkese yaptıklarını kullandığını eksikliği ağırlıklı olarak verecektir.

قُلْ أَتَى سَيِّءٌ أَكْبَرُ شَهَادَةٍ قُلْ اللَّهُ

تَنْهَيْدُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأَوْحَى إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنَ لَأُنْذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ أَتَيْنَكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ إِلَهَةً أُخْرَى قُلْ لَا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ وَإِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ (19) الَّذِينَ اتَّيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبْنَاءَهُمْ الَّذِينَ حَسَبُوا أَنْفُسَهُمْ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ (20) وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ (21) وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا آيِنَ شِرْكَائِكُمْ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ (22) ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبَّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ (23) انْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ (24) وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا كَلِمًا لَا يُؤْمِنُوهَا حَتَّى إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ (25) وَهُمْ يَتَّبِعُونَ عَنْهُ وَيَتَأَوَّنَ عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ (26) وَلَوْ تَرَى إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَالَيْتَنَا تُرَدُّ وَلَا تُكَذَّبُ بِآيَاتِ رَبَّنَا وَتَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ (27)

19) De ki: “Hangisi şahitlik bakımından daha büyük-tür?” De ki: “Benimle sizin aranızda Allah şahittir. Si-zi ve her kime ulaşırsa onunla uyarmam için bana bu Kur'an vahyolundu. Allah ile beraber başka ilahların olduğuna siz gerçekten de şahitlik ediyor musunuz?” De ki: “Ben şahitlik etmem.” De ki: “O ancak tek bir ilahdır, muhakkak ki ben sizin ortak koşmakta olduklarınızdan uzağım.”

20) Kendilerine kitap verdiklerimiz öz oğullarını tanıır gibi tanırlar. Kendilerini hüsrana uğratanlar... işte onlar iman etmezler.

21) Allah'a bir yalanı iftira edenlerden veya ayetlerini yalanlayanlardan daha zalim kim olabilir. Muhakkak ki zalimler kurtuluşa eremezler!

22) O gün onların hepsini toplayacağız, sonra da şirk koşanlara: “İddia ettiğiniz ortaklarınız nerede?” diyeceğiz.

23) Sonra onların: “Rabbimiz olan Allah'a andolsun ki biz müşriklerden değildik!” demelerinden başka bir fit-neleri olmayacak!

24) Bak kendilerine karşı nasıl yalan söylediler ve yaladıkları şeyler onlardan kaybolup gitti.

25) Onlardan seni dinleyenler vardır; halbuki biz onu anlamalarına engel kalpleri üzerine perdeler koyduk, kulaklarına ağırlık yerleştirdik. Onlar her ayeti görseler de onlara iman etmezler. Hatta küfre girenler sana gel-dikleri zaman: “Bu öncekilerin masallarıdır.” diye seninle mücadele ederler.

26) Onlar hem ondan alıkoyarlar, hem de kendileri on-dan uzaklaşırlar. Onlar yalnızca kendilerini helak eder-ler de farkında değillerdir.

27) Onları ateşin üstünde durdurulduklarında bir görsen “Keşke biz geri döndürülseydik de Rabbimizin ayetlerini yalanlamasak ve mü'minlerden olsak.” diyecekler.

19) Ey Muhammed! Kendilerine senin Allah'ın rasulü olduğunu ispatlayacak şahit getirmeni isteyen müşriklerle de ki: “Hangisi benim nübüvvet iddiamdaki doğruluğuma şahitlik bakımından daha büyüktür?” Ey Muhammed! Sana cevap vermezlerse onlara cevap olarak de ki: “Benimle sizin aranızda Allah şahittir. Benim nebi ve rasul olduğuma O şahitlik ediyor. Beni mucizelerle destekliyor. O'nun şahitliği bana yeter. Ey Mekke halkı! Sizi ve kıyamet gününe kadar her kime ulaşırsa tüm insanları onunla uyarmam için bana bu Kur'an vahyolundu. Ey Müşrikler! Allah'ın varlığına ve birliğine dair bu kadar açık ve kesin deliller getirildikten sonra Allah ile beraber ibadete layık başka ilahların olduğuna siz gerçekten de şahitlik ediyor musunuz?” Ey Muhammed! Onlara de ki: “Ben buna şahitlik etmem.” Ey Muhammed! Onlara de ki: “O ancak tek bir ilahdır, ortağı, eşi, dengi ve benzeri yoktur. Hiç bir şeye muhtaç değildir. Muhakkak ki ben sizin ortak koşmakta olduklarınızdan, putlardan uzağım.”

20) Kendilerine kitap verdiklerimiz olan yahudi ve hristiyanlar Tevrat ve İncil'de geçtiği üzere Muhammed'i şekil ve şemalinden öz oğullarını tanıır gibi tanırlar. Kendilerini hüsrana uğratanlar... işte onlar kendilerine apaçık ayetler geldiği halde Muhammed'e ve getirdiği Kur'an'a iman etmezler, şirk ve küfürlerinde bile ısrar ederler.

21) Allah'a karşı bir yalanı iftira eden müşriklerden veya apaçık Kur'an ayetlerinin sihir olduğunu söyleyerek mucizeleri yalanlayan kitap enlinden daha zalim kim olabilir. Muhakkak ki iftiracı ve yalancı zalimler, şirk, küfür ve zulümlerinden tevbe edip Allah'a yönelmedikçe kurtuluşa eremezler!

22) Kıyamet günü zalimlerin hepsini kabirlerinden çıkarıp mahşer meydanında hesaba çekmek için toplayacağız, sonra da şirk koşanlara tüm insanların huzurunda: “Allah'ın ortakları olduğunu, sizi Allah'a yaklaştıracığını, Allah katında size şefaathçi olacaklarını, delilsiz bir şekilde boş yere iddia ettiğiniz ilahlarınız nerede?” diyeceğiz.

23) Bu soruyla imtihana çekildikleri, mü'minlerin günühlarının affedilip cennete girdiklerini ve hakikatleri gördükleri zaman müşriklerin cevabı ancak: “Rabbimiz olan Allah'a andolsun ki biz müşriklerden değildik, biz sadece günah işlemiştik!” demelerinden başka bir fitneleri, yalanları olmayacak! Oysa tüm vücut organları onların aleyhine şahitlik edecektir.

24) Ey Muhammed! Bak şirk koşmadıklarını söyleyerek gizli açık her şeyi en iyi bilen Allah'ın huzurunda kendilerine karşı nasıl yalan söylediler ve şefaathlerini umdukları ilahları dağıldı ve yok olup gitti ve Allah'a iftira edip ortağı olduğunu yaladıkları şeyler de onlardan kaybolup gitti., onlara hiç bir fayda sağlamadı. Onları Allah'ın azabından kurtaramadılar.

25) Ey Muhammed! Kur'an okurken müşriklerden seni dinleyenler vardır; samimi olmadıkları, küfür ve şirklerinde bilinçli olarak ısrar ettikleri için Kur'an'ı anlamalarına engel olacak kalpleri üzerine perdeler koyduk, kulaklarına da ağırlık ve sağırılık yerleştirdik. Onlar her ayeti, delili, mucizeyi görseler de kibir ve inatlarından dolayı onlara iman etmezler. Hatta küfürlerinde bilinçli olarak ısrar eden Nadir b. Haris gibi müşrikler sana geldikleri zaman: “Bu Kur'an önceki kavimlerin hurafeleri ve masallarıdır. Tıpkı benim sizlere anlattığım eski çağlara ait hikâyeler gibi.” diye seninle mücadele ederler.

26) O inatçı kâfir ve müşrikler hem insanları Kur'an'a ve Muhammed'e inanmaktan alıkoyarlar, hem de kendileri ondan uzaklaşırlar. Onlar bu yaptıklarıyla aslında yalnızca kendilerini helak ederler de farkında değillerdir. Kıyamet gününde ateşe atıldıkları zamanki pişmanlıkları fayda vermeyecektir. Keşke bunu bilselerdi.

27) Ey Muhammed! Kıyamet günü o inatçı müşrik ve kâfirleri cehennem ateşinin üstünde durdurulduklarında bir görsen. O gün onlar büyük bir pişmanlık içerisinde, uğradıkları azabın şokunun ve cehennem ateşinin korkusunu baskısı ile: “Ah ne olur keşke biz dünyaya geri döndürülseydik de Rabbimizin ayetlerini yalanlamasak ve ihlaslı mü'minlerden olsak.” diyecekler.

بَلْ بَدَا لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ (28) وَقَالُوا إِنَّا هِيَ - إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ (29) وَلَوْ تَرَى إِذْ تُفْعَلُونَ عَلَى رَبِّهِمْ - قَالَ - أَلَيْسَ - هَذَا بِالْحَقِّ - قَالُوا بَلَى وَرَبَّنَا قَالَ - فَذُوقُوا الْعَذَابَ - بِمَا كُنْتُمْ - تَكْفُرُونَ (30) قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ - كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ - حَتَّى إِذَا جَاءَتْهُمْ السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا يَا حَسْبَ رَبَّنَا عَلَى مَا فَرَّطْنَا فِيهَا وَهُمْ يَحْمِلُونَ - أَوْزَارَهُمْ - عَلَى ظُهُورِهِمْ - أَلَا سَاءَ مَا يَزُرُونَ (31) وَمَا الْحَيَاةُ - الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ - وَلَهُمْ وَلِلدَّارِ الْآخِرَةِ حِزٌّ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ (32) قَدْ نَعْلَمُ - إِنَّهُ - لَيَحْزَنُنَاكَ الَّذِي يَقُولُونَ - فَإِنَّهُمْ - لَا يُكَذِّبُونَكَ - وَلَكِنَّ - الظَّالِمِينَ - بَايَاتِ - اللَّهِ - يَجْحَدُونَ - (33) وَلَقَدْ كَذَّبْتَ رَسُولٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبِّرُوا عَلَى مَا كُذِّبُوا وَأَوْدُوا حَتَّى آتَاهُمْ - تَصْرُتًا وَلَا مُبَدَّلَ - لِكَلِمَاتِ - اللَّهِ - وَلَقَدْ جَاءَكَ - مِنْ - تَبَا - الْمُرْسَلِينَ (34) وَإِنْ - كَانَ - كَبُرَ عَلَيْكَ - إِعْرَاضُهُمْ - فَإِنْ - اسْتَطَعْتَ أَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلْمًا فِي السَّمَاءِ فَتَاتِيَهُمْ بِآيَةٍ وَلَوْ نَشَاءُ - اللَّهُ - لَجَمَعَهُمْ - عَلَى الْهَدَى فَلَا

28) Hayır önceden gizledikleri karşılarda çıktı. Geri döndürülseler bile kendilerine yasaklanan şeylere yine döneceklerdir. Çünkü onlar muhakkak ki yalancılardır.

29) Onlar: "Ancak dünya hayatımız vardır, biz diriltilecek de değiliz." dediler.

30) Rablerinin huzurunda durdurulduklarında onları bir görsen... O: "Bu hak değil miymiş?" buyuracak. Onlar da: "Rabbimize andolsun ki, evet..." dediler. O da: "O halde küfre girdiğiniz için azabı tadın!" buyurdu.

31) Allah'a kavuşmayı yalanlayanlar muhakkak ki hüsrana uğramışlardır. Nihayet o an onlara ansızın geliverince günahlarını sırtlarına yüklenerek: "Orada yaptığı-mız kusurlardan dolayı yazıklar olsun bize!" diyeceklerdir. Dikkat edin, yüklendikleri ne kötüdür...

32) Dünya hayatı bir oyun ve bir oyalanmadan başka bir şey değildir. Ahiret yurdu ise takva sahipleri için el-bette daha hayırlıdır. Hala akletmeyecek misiniz?

33) Onların söylediklerinin seni mahzun ettiğini muhakkak biliyoruz. Onlar elbette seni yalanlamıyorlar, fakat o zalimler gerçekten de Allah'ın ayetlerini yalanlıyorlar.

34) Andolsun senden önceki rasuller de yalanlanmıştı. Onlara yardımımız gelinceye kadar yalanlanmalarına ve eziyet edilmelerine sabrettiler. Allah'ın kelimelerini değiştirebilecek yoktur! Andolsun ki rasullerin haberle-rinden bir kısmı sana gelmiştir.

35) Onların yüz çevirmeleri sana ağır geliyorsa gücün yeterse yerin içine bir tünel ya da göğe bir merdiven ara ki onlara bir mucize getiresin! Allah dileseydi elbette onların hepsini hidayet üzere toplardı. O halde sakın cahillerden olma!

28) Hayır bilakis onların önceden dünyada iken gizledikleri kusur ve kabahatleri kıyamet günü karşılarda çıktı, kendilerine gösterildi. Onun için dünyaya döndürülmek isterler. Ölümden sonra dünyaya geri dönmek yoktur ama farzedelim ki dünyaya geri döndürülseler bile kendilerine yasaklanan şeylere, şirk ve inkâr a yine döneceklerdir. Çünkü onlar muhakkak ki yalancılardır. İman edeceklerine dair sözlerinde samimi değillerdir.

29) O inatçı müşrik ve kâfirler: "Ancak dünya hayatımız vardır, hayat bu dünyadan ibarettir, biz öldükten sonra hesaba çekilmek için diriltilecek de değiliz." dediler.

30) Suçlu kölenin, cezalandırılmak için efendisinin huzurunda durdurulduğu gibi onları alemlerin Rabbi olan Allah'ın huzurunda hesap için durduruldukları zamanki hallerini bir görsen... Allah onları kinamak amacıyla: "Öldükten sonra dirilmek hak değil miymiş?" buyuracak. Onlar da: "Rabbimize andolsun ki, evet öldükten sonra dirilmek haklır." dediler. O da: "O halde hakkı yalanlamak ve inkâr etmek suretiyle şirke ve küfre girdiğiniz için azabı tadın!" buyurdu.

31) Allah'a kavuşmayı, öldükten sonra dirilmeyi yalanlayanlar muhakkak ki hüsrana, ziyana uğramışlardır. Nihayet o kıyamet anı onlara ansızın geliverince günahlarını sırtlarına yüklenerek: "Dünyada salih amelleri terk edip yaptığımız kusurlardan, şirk, küfür ve günahlardan dolayı yazıklar olsun bize!" diyeceklerdir. Dikkat edin, yüklendikleri günah ne kötüdür...

32) Dünya hayatının müddeti kısa ve lezzeti de geçici olduğu için bir oyun ve bir oyalanmadan başka bir şey değildir. Ahiret yurdundaki cennet ise takva sahipleri için elbette daha hayırlıdır. Çünkü orada akla hayale gelmeyen türlü türlü nimetler vardır. Hala akletmeyecek misiniz? Ahiret günündeki cennetin dünyadan daha hayırlı olduğunu hala anlamayacak mısınız? Allah'ın rızasını elde edip cenneti kazanmak için ibadet etmeyecek misiniz?

33) Ey Muhammed! Onların senin hakkındaki şihirbaz, şair, kâhin, deli vb. yalan ve iftiralарının seni mahzun ettiğini muhakkak biliyoruz. Onlar elbetteki senin Allah'ın rasulü olduğuna kalben inanıyorlar, kibir ve inatlarından dolayı seni inkâr ediyorlar. Çünkü onlar sana emin sıfatını vermişlerdi. Onların bu hareketlerine üzülmek! Onlar aslında seni yalanlamıyorlar, fakat o zalimler gerçekten de Allah'ın ayetlerini bile bile yalanlıyorlar.

34) Ey Muhammed! Andolsun senden önceki nebi ve rasuller de kavimlerinin azgın inkârcıları tarafından yalanlanmıştı. Onlara yardımımız gelinceye kadar yalanlanmalarına ve eziyet edilmelerine sabrettiler. Allah'tan yardım istediler, gevşemediler, üzülmедiler. Allah'ın kelimelerini, mü'minlere olan vaadlerini değiştirebilecek yoktur! Allah kendi yolunda cihad eden mü'minlerin mallarını ve canlarını cennet karşılığı satın almıştır. Ey Muhammed! Andolsun ki senden evvelki nebi ve rasullerin haberlerinden, tebliğ mücadelelerinden, başlarına gelen işkence ve eziyetlerden bir kısmı sana anlattık ki bunlardan ibret alasın da kavminin işkence ve eziyetlerine sabredesin. Sen bunlarla kendini teselli et ve üzülme. Çünkü Allah, onlara yardım ettiği gibi, sana da yardım edecektir. Onları helak ettiği gibi iman etmedikleri taktirde müşrikleri de helak edecektir. Allah'ın, dostlarına yardım vaadini, düşmanlarına da helak tehdidini içeren sözlerini değiştirecek kimse yoktur.

35) Ey Muhammed! Eğer onların İslam'dan yüz çevirmeleri sana zor ve ağır geliyorsa gücün yeterse yerin içine bir tünel ya da göğe yükselmen için bir merdiven ara ki onlara istedikleri mucizeyi getiresin! Buna gücün yetiyorsa hemen yap! Şunu unutma ki hidayet yalnızca Allah'ın elindedir. Sen ancak doğru yola davet edebilirsin. Kimseyi hidayete erdiremezsin. Allah dileseydi elbette onların hepsini hidayet üzere toplardı, onlara imanı nasip ederdi. Fakat Allah, hidayeti hakedene verir. Ey Muhammed! O halde sakın Allah'ın hikmetini ve ezeli dilemesini bilmeyen cahillerden olma! Rabbinin istemediğini sen de arzu etme!

إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ
وَالْمَوْتَى يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ

(36) وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْزِلَ آيَةً وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ (37)
وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أَمَمٌ أَمْثَالُكُمْ مَا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ إِلَى رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ (38) وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بآيَاتِنَا صُمٌّ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ مِنْ يَسَاءِ اللَّهُ يُضِلُّهُ وَمَنْ يَسَاءِ يَجْعَلْهُ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (39) قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (40) بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ وَتَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ (41) وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَآخَذْنَاَهُمْ بِالْبَاسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ (42) قَلَوْا إِنْ جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (43) فَلَمَّا يَسُوءُوا مَا دُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ

36) Ancak dinleyenler icabet eder. Ölümler –Allah onları diriltir- sonra O'na d6ndürölürler.

37) “Ona Rabbinden bir ayet indirilmeli değil miydi?” dediler. De ki: “Muhakkak ki Allah ayet indirmeye kadirdir. Fakat onların çoğu bilmezler.”

38) Yeryüzünde yürüylen hiç bir canlı ve iki kanadıyla uçan hiçbir kuş yoktur ki sizin gibi ümmetler olmasın. Biz kitapta hiçbir şeyi eksik bırakmadık. Sonra onlar ancak Rablerine toplanacaklardır.

39) Ayetlerimizi yalanlayanlar karanlıklar içinde sağır-dırlar, dilsizdirler. Allah dilediğini saptırır, dilediğini de dosdoğru yolda bulundurulur.

40) De ki: “Bana haber verin, size Allah'ın azabı gelirse ya da saat gelip çatarsa Allah'tan başkasını mı çağıracaksınız? Eğer doğru kimselerseniz...”

41) Hayır yalnız O'na yalvarırsınız. O da dilerse yalvardığınız şeyi giderir ve şirk koşmakta olduklarınızı unutturur.

42) Andolsun ki senden önceki ümmetlere de gönderdik de belki yalvarırlar diye darlık ve sıkıntıya uğrattık.

43) Onlara azabımız geldiği zaman yalvarsalardı ya! Fakat onların kalpleri katılaştı ve şeytan onlara yaptıkları süslü gösterdi.

44) Kendilerine hatırlatılanı unuttuklarında biz de üzerlerine her şeyin kapılarını açtık. Nihayet kendilerine ve-rilenler ile şımarıklıklarında onları ansızın yakalayiverdik. Böylece onlar ümitlerini kestiler.

36) Ancak samimiyetle ve kabul edecek bir şekilde dinleyenler hakka icabet eder, iman edip hakka teslim olurlar. Ölümlere, yani hakka karşı sağır, dilsiz ve kör olduğu, bu yüzden iman etmediği için kalpleri ölü olan kâfirlere gelince, Allah onları kıyamet günü diriltecektir. Sonra yaptıklarının hesabını vermek üzere Allah'a d6ndürölürler.

37) Mekke kâfirleri Kur'an'ın üslup, belagat ve beyan bakımından bir benzerini getirmekten aciz kalınca kibir ve inatlarından şöyle dediler: “Daha önceki rasullere deve, asa, sofra mucizeleri verildiği gibi Muhammed'e de Rabbinden bir ayet, alamet, mucize indirilmeli değil miydi?” Ey Muhammed! Onlara de ki: “Muhakkak ki Allah sizin teklif ettiğiniz ayet, delil ve mucizeyi indirmeye, getirmeye elbette kadirdir. Hiçbir şey O'nu aciz bırakamaz. Fakat onların çoğu, o mucizenin indirilmesinin kendileri için bela ve musibet getireceğini bilmezler.”

38) Yeryüzünde yürüylen hiç bir canlı ve iki kanadıyla uçan hiçbir kuş yoktur ki sizin gibi yaratılmış ümmetler, topluluklar olmasın. Allah onları yarattı, hallerini, rızıklarını ve ecellerini takdir etti. Bütün bu varlıklar Allah'ın kudretinin kemalini, ilminin ve tedbirinin genişliğini göstermektedir. O'nun için mucize göstermek zor bir şey değildir. Din hususunda insanların muhtaç olduğu ne varsa hepsini Kur'an'da açıkladık, onları eksik bırakmadık ve onlardan gafil davranmadık. Biz levh-i Mahfuz'daki kitapta hiçbir şeyi eksik bırakmadık, her şeyi yazdık, tesbit ettik. Sonra kıyamet günü onlar ancak Rablerinin huzurunda hesap vermek üzere toplanacaklardır. Allah herkese yaptıklarının karşılığını eksikliğe uğratmaksızın verecektir. Kıyamet gününde hayvanlar da dirilecektir. Boynuzsuz koyun boynuzlu koyundan hakkını aldıktan sonra hepsi ölüp toprak olacaktır.

39) Ayetlerimizi bile bile yalanlayanlar şirk ve küfür karanlıkları içinde olup sağırdirler, hakkı duymazlar, hakkı söyleyemezler. Çünkü onlar hakkı bile bile inkâr ederler. Onlar heva ve heveslerini ilah edinmişlerdir. Allah dilediğini saptırır, dilediğini de dosdoğru yolda bulundurulur. Allah kimseye zerre kadar haksızlık etmez. Hidayeti hak edene, hakkı bulmak için mücadele edene hidayeti verir. Bile bile hakkı reddedeni ise öyle bir saptırır ki içerisinde bulunduğu yolun batıl olduğunun bile farkına varmaz.

40) Ey Muhammed! Onlara de ki: “Bana haber verin, sizden öncekilere geldiği gibi size de Allah'ın azabı gelirse ya da kıyamet saati ansızın gelip çatarsa Allah'tan başkasını mı çağıracaksınız, kime dua edeceksiniz? Eğer putların size yardım edeceği iddiamızda doğru kimselerseniz, söyleyin bakalım, hangisine dua edersiniz?”

41) Hayır, bilakis sıkıntı anlarında yalnız Allah'a dua eder, O'na yalvarırsınız. O da dilerse giderilmesi için dua edip yalvardığınız sıkıntıyı giderir ve Allah'a şirk koşmakta olduklarınızı ilahları terk edip unutturur. Onlara dua etmezsiniz. Çünkü artık sıkıntıyı, başkası değil, sadece Allah'ın kaldıracabileceğine inanırsınız. Ey müşrikler! O halde niçin yalnızca Allah'a ibadet etmiyorsunuz, putları Allah'a ortak koşuyorsunuz, onların Allah katında size şefaaf edeceğine, sizi Allah'a daha çok yaklaştıracasına inanıyorsunuz?

42) Ey Muhammed! Andolsun ki senden önceki ümmetlere de bir çok nebi ve rasuller gönderdik de, onlar bu nebi ve rasulleri yalanladılar. Belki içerisinde bulundukları şirk, küfür ve isyandan iman, tevhid ve itaate dönüp Allah'a yalvarırlar diye darlık, fakirlik, harp, hastalık, ağır ve sıkıntıya uğrattık, bunlarla cezalandırdık.

43) Hiç olmazsa onlara azabımız geldiği zaman Allah'a dua edip yalvarsalardı ya! Fakat onlar bunun tam tersini yaptılar. Bu yüzden onların kalpleri katılaştı, iman için yumuşamadı. Şeytan onlara yaptıklarını, isyanı ve dalâlette ısrar etmeyi süslü ve güzel gösterdi.

44) Kendilerine hatırlatılan öğüt ve nasihatları unutup gereklerini yapmayınca biz de üzerlerine her şeyin kapılarını açtık ve derece derece nimetlerini ve mallarını çoğalttık. Nihayet kendilerine verilen nimetler sebebi ile sevindiler ve aşırı derecede şımarıldılar. Bu yüzden azabımızla onları ansızın yakalayiverdik. Böylece bir de baktık ki onlar, her türlü iyilikten ümitlerini kestiler.

أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ
وَأَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ عَلَى قُلُوبِكُمْ مَنْ
إِلَهُ غَيْرَ اللَّهِ يَأْتِيَكُمْ بِهِ أَنْظِرْ كَيْفَ
تَصْرَفُ الْآيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ (46)
قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً
أَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ
الظَّالِمُونَ (47) وَمَا تُرْسِلُ
الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
فَمَنْ أَمَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (48) وَالَّذِينَ كَذَبُوا
بِآيَاتِنَا يَمَسُّهُمْ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا
يَفْسُقُونَ (49) قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ
عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبِ وَلَا
أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَا
يُوحَى إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَى
وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ (50) وَأَنْذِرْ بِهِ
الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُخَسِّرُوا إِلَى رَبِّهِمْ
لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ
لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ (51) وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ
يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْعَدَاةِ وَالْعَشِيِّ
يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ
مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ
مِنْ شَيْءٍ فَتَطَّرْهُمْ فَتَكُونُ مِنْ

45) Böylece zalimler topluluğunun arkası kesildi. Hamd alemlerin Rabbi olan Allah'adır.

46) De ki: "Bana haber verin Allah sizin işitmenizi ve görmenizi alır, kalplerinizi de mühürlerse onları size getirebilecek Allah'tan başka ilah kimdir?" Bak ayetlerimizi nasıl çeşitli olarak açıklıyoruz, sonra onlar yüz çeviriyorlar.

47) De ki: "Bana haber verin, Allah'ın azabı size ansızın ya da açıkça gelse zalimler topluluğundan başkası helak olur mu?"

48) Biz rasulleri ancak müjdeleyici ve uyarıcılar olarak gönderiyoruz. O halde kim iman ederse ve düzeltirse onlar için korku yoktur, onlar üzülecek de değildirler.

49) Ayetlerimizi yalanlayanlara fasıklık ettikleri için azap dokunacaktır.

50) De ki: "Ben size Allah'ın hazineleri yanımdadır demiyorum. Ben gaybı da bilmem. Size ben gerçekten bir meleğim de demiyorum. Ben ancak bana vahyolunana uyarım." De ki: "Görmeyen ile gören bir olur mu? Hala düşünmez misiniz?"

51) Rablerinin huzuruna toplanacaklarından korkanları onlarla uyar ki onların O'ndan başka ne bir velileri var-dır, ne de şefaatçileri... umulur ki sakınırlar.

52) O'nun yüzünü isteyerek sabah akşam Rablerine dua edenleri kovma! Onların hesabından senin üzerine bir şey yoktur. Senin hesabından da onlar üzerine bir şey yok ki onları kovup ta zalimlerden olasin.

45) Böylece haksızlık eden müşrik, kâfir ve zalimler topluluğunun arkası kesildi, son ferdine kadar helak oldular. Hamd, nebi ve rasullere yardımı ve kâfirleri helak etmesine karşılık alemlerin Rabbi olan Allah'adır. Bu sebeple ey Muhammed, bu olayları kavmine hatırlat. Umulur ki onlar Allah'ın dosdoğru yoluna dönerler; kendisine yalvardıkları hakka dönerler.

46) Ey Muhammed! Mekkelilerden o inatçı yalanlayıcılara de ki: "Bana haber verin Allah sizin duyu organlarınızı yok ederek işitmenizi ve görmenizi alır, akıl erdiremeyecek ve anlayamayacak bir şekilde kalplerinizi de mühürlerse onları size getirebilecek Allah'tan başka ilah kimdir?" Elbette ki hiçbiridir. Öyleyse sizin duyma ve işitme duyularınıza ve yanınızda olana sahip olan Allah'a ibadeti nasıl terk ediyor ve bunlardan hiçbirine sahip olmayanlara ibadet ediyorsunuz!? Ey Rasulüm, bak birliğimize delalet eden ayetlerimizi nasıl çeşitli üsluplarla açıklıyoruz. Bütün bunlardan sonra yine de onlar ayetlerimizden yüz çeviriyor ve ibret almıyorlar.

47) Ey Muhammed! O yalanlayıcılara de ki: "Bana haber verin, Allah'ın acil azabı size gece veya gündüz, ansızın ya da açıkça gelirse Allah'tan başka ilahlara ibadet eden zalimler topluluğundan başkası helak olur mu? Elbetteki olmaz. Çünkü siz inkâr ve inat ettiniz."

48) Biz rasulleri ancak iman edenleri cennetle müjdeleyici ve inkâr edenleri cehennem azabıyla uyarıcılar olarak gönderiyoruz. O halde kim Allah'ın istediği ve razı olduğu şekilde iman edip salih amel işler ve halini düzeltirse onlar için ahirette hiç bir korku yoktur, onlar cennete elde ettikleri nimetler sonucu dünyada iken elde edemediklerinden dolayı üzülecek de değildirler.

49) Ayetlerimizi yalanlayanlara fasıklık ettikleri, Allah'a itaatten çıktıkları ve bile bile hakkı inkâr ettikleri için ahiret gününde acıklı bir azap dokunacaktır.

50) Ey Muhammed! Sana mucizeler ve harikulade şeyler indirmeyi teklif eden o kâfirlerle de ki: "Ben size Allah'ın hazineleri yanımdadır demiyorum ki benden mucizeler indirmem, bol rızık vermemi, fakirliğinizi gidermemi istiyorsunuz. Ben gaybı da bilmem. Bu yüzden azabın ne zaman geleceğini, zararınıza ve yararınıza olan gizli şeyleri de bilemem. Ben sadece Allah'ın bana bildirdiği gaybi şeyleri bilebilirim. Size ben gerçekten bir meleğim de demiyorum ki bana göklere yükselmemi, çarşı ve pazarlarda yürümememi, yemememi ve içmememi teklif ediyorsunuz. Bunların hiç biri benim elimde değildir. Ben bu üç şeyden hiçbirini iddia etmiyorum ki, bunlara cevap vermememi, risaletimin doğru olmadığına delil sayasınız. Ben ancak Allah tarafından bana vahyolunana uyarım. Ben Allah'ın emrine bağlıyım. O'nun emrinin dışına çıkamam." Ey Muhammed! Onlara de ki: "Görmeyen ile gören, kâfir ile mü'min, sapıkla doğru yolda giden bir olur mu? Hala dinleyip de düşünmez misiniz?"

51) Ey Muhammed! Kıyamet koptuktan sonra ahiret gününde dünyada iken yaptıklarının hesabını vermek için Rablerinin huzurunda toplanacaklarından korkanları, iman etmesi ümit edilen kimseleri Kur'an'la uyarıp korkut. Yüz çeviren kâfirlerle gelince, onları kendi görüşleri ile başbaşa bırak. Onların Allah'tan başka kendilerine yardım edecek ne bir velileri, dostları vardır, ne de şefaatçileri... Kıyamet gününde kâfirler için şefaat yoktur. Umulur ki müşrik ve kâfirler, Allah'a karşı sorumluluklarının bilincinde olup, O'nun emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınmak suretiyle Allah'ın azabından sakınırlar da sana ve getirdiklerine itaat ederler.

52) Ey Muhammed! Allah'ın ahiret gününde yüzünü görmeyi arzularak, rızasını isteyerek, Allah'a yakın olmak maksadıyla, sabah akşam devamlı olarak Rablerine dua ve ibadet eden İbn Mesud, Suheyb, Habbab, Bilal ve Ammar gibi zayıf mü'minleri, müslüman olabilecekleri ümidiyle dahi olsa müşriklerin isteğine uyarak meclisinden kovma! O müşrik ve inkârcıların amelleri ve günahları yüzünden sana bir sorumluluk yoktur. Senin hatalarından da onlar üzerine bir sorumluluk yoktur. Ne onların rızık senin üzerine, ne senin rızık onların üzerinedir. Senin rızıkını da onların rızıkını da, ancak alemlerin Rabbi olan Allah verir. Bu yüzden sakın onları kovma. Aksi takdirde zalimlerden olursun. (Rasulullah (s.a.v.) müşriklerin dediklerini yapmadı.)

وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لِّيَقُولُوا
 أَهَؤُلَاءِ مِثْلُ اللَّهِ عَلَيْنَهُمْ مِنْ بَيْنِنَا آلِيسَ
 اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ- (53) وَإِذَا
 جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ-
 سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ
 الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا
 بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ
 غَفُورٌ رَحِيمٌ- (54) وَكَذَلِكَ نَقُصُّلُ
 الْآيَاتِ وَلِتَسْتَتِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ-
 (55) قُلْ- إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ- أَعْبُدَ الَّذِينَ-
 يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ- قُلْ- لَا آتِيْعُ-
 أَهْوَاءَكُمْ- قَدْ صَلَّيْتُ- إِذَا وَمَا آتَا مِنْ-
 الْمُهْتَدِينَ (56) قُلْ إِنِّي عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ
 رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ- مَا عِنْدِي مَا
 تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ- إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ يَقُصُّ
 الْحَقَّ- وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ (57) قُلْ-
 لَوْ أَنَّ عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَفُضِّي
 الْأُمْرَ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ- وَاللَّهُ- أَعْلَمُ-
 بِالظَّالِمِينَ (58) وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ
 لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَبَعْلَمُ- مَا فِي السَّمَاءِ
 وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ- وَرَقَةٍ- إِلَّا
 يَعْلَمُهَا وَلَا حَيَّةٍ- فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ-
 وَلَا رَطْبٍ- وَلَا يَابِسٍ- إِلَّا فِي كِتَابٍ-
 مُبِينٍ (59)

53) Böylece: “Allah içimizden bunlara mı lutfetti?” de-meleri için biz onların bazısını bazısıyla denedik. Allah şükredenleri daha iyi bilen değil midir?

54) Ayetlerimize iman edenler sana geldiklerinde onla-ra de ki: “Size selam olsun. Rabbiniz rahmeti kendi üzerine yazdı ki içinizden her kim cehaletle bir kötülük işler de sonra arkasından tevbe eder ve düzeltirse, mu-hakkak ki O Gafür’dur, Rahim’dir.”

55) Günahkârların yolu apaçık ortaya çıksın diye ayet-leri böylece açıklıyoruz.

56) De ki: “Muhakkak ki ben sizin Allah’ın yanısıra dua ettiklerinize ibadet etmekten nehyedildim.” De ki: “Ben sizin arzularınıza uymam. O takdirde muhakkak sapmış olurum da doğru yola erenlerden olmam.”

57) De ki: “Muhakkak ben Rabbinden apaçık bir delil üzerindeyim. Fakat siz onu yalanladınız. Sizin acele gelmesini istediğiniz şey benim yanımda değildir. Hüküm yalnızca Allah’ındır. O hakkı anlatır. O, ayırdedenlerin en hayırlısıdır.”

58) De ki: “O acele istediğiniz şey benim yanımda ol-saydı elbette benimle aranızda iş bitirilmiş olurdu. Allah zulmedenleri, hakkıyla bilendir.”

59) Gaybın anahtarları O’nun katındadır. Onları O’ndan başkası bilmez. Karada ve denizde her ne varsa O bilir. Bir yaprak düşmeye görsün mutlaka onu bilir. Yeryüzünün karanlıklarında tek bir tane, yaş ve kuru müstesna olmamak üzere hepsi apaçık bir kitaptadır.

53) Böylece: asilzade ve zenginler ayıplama ve alay etme amacıyla: “Allah içimizden bu zayıf ve fakirlere mi lutfetti, hidayet ve bizden önce müslüman olma şerefini bunlara mı ihsan etti?” demeleri için biz onların bazısını bazısıyla, zengini fakir ile, asilzadeyi asilzade olmayan ile, şerefli olanı zelille, kuvvetliyi zayıfla denedik, imtihan ettik. Allah şükredenleri, iman edip salih amel işleyerek Allah’ın lütuf ve fazlını hakedenleri daha iyi bilen değil midir? Elbetteki Allah, kimin şükredeceğini daha iyi bilir ve ona hidayet verir, kimin inkâr edeceğini bilir, onu da rezil eder.

54) Ey Muhammed! Ayetlerimize iman eden o fakir müslümanlar günah işleyerek sana geldiklerinde kalplerini hoş tutmak ve değer vermek için onlara de ki: “Size selam olsun. Rabbiniz, kendisinden bir lütuf ve ihsan olarak merhamet etmeyi kendi üzerine farz kıldı ki içinizden her kim cehaletle, günahının sonucunu düşünmeden, Rabbinin büyüklüğünü unutarak bir kötülük işler de sonra arkasından pişman olarak Allah’a yönelip tevbe eder ve amelini düzeltirse, muhakkak ki Allah, tevbe etmeleri halinde kullarının günahlarını bağışlayan, dünya ve ahirette onlara merhamet edendir.”

55) Kâfirlerin, müşriklerin, suçlu günahkârların yolu apaçık ortaya çıksın, iman edenlerin kalbine kimin mü’min kimin kâfir olduğuna dair bir şüphe girmesin diye ayetleri böylece açıklıyoruz. Kur’an ve sahih sünnette mü’minlerin ve kâfirlerin özellikleri birbirinden ayrılmıştır. Müslüman, mü’minleri dost edinir, kâfirleri dost edinmez. Bu yüzden kimin mü’min kimin kâfir olduğunu bilmesi gerekir. Allah’ın mü’min olarak vasıflandırdığı bir kimseyi kâfir, kâfir olarak vasıflandırdığı bir kimseyi mü’min kabul etmek imana aykırıdır. Hüküm zahire göredir. Apaçık bir delil olmadıkça bir mü’mini zanna dayalı delillerle tekfir etmek de sahibini büyük bir vebal altında bırakır.

56) Ey Muhammed! O müşriklere de ki: “Muhakkak ki ben sizin ilah olduğunuzu zannederek Allah’ın yanısıra dua ettiklerinize ibadet etmekten nehyedildim. Ben yalnızca Allah’a ibadet ederim. O’nun hiç bir şeyi şirk koşmam. Allah’tan başka ibadet edilen tüm sahte ilahları reddederim.” Ey Muhammed! O müşriklere de ki “Ben sizin Allah’tan başkasına ibadet etme hususundaki arzularınıza uymam. Aksi takdirde muhakkak sapmış olurum da doğru yola erenlerin zümresinden olmam.”

57) Ey Muhammed! O müşriklere de ki: “Muhakkak ben Rabbinden apaçık bir delil üzerindeyim, Rabbin bana vahyettiği şeriat deliline ve yapmak veya yapmamakla hüküm vermeye gerekli kılan akla dayalı apaçık delile dayanmaktayım. Fakat siz, Allah katından bana gelen bu hakkı geçerli hiçbir delile dayanmaksızın yalanladınız. Sizin acele gelmesini istediğiniz ve çabucak size getireceğim azab benim elimde değildir. Gerek azab işinde ve gerekse tüm konularda hüküm yalnızca Allah’ındır. Allah doğrüyü haber verir ve yeterli açıklama yapar. O, ayırt edenlerin en hayırlısıdır, kulları arasında en iyi hüküm verendir.”

58) Ey Muhammed! O müşriklere de ki “Gelmesini acele istediğiniz o azab benim elimde olsaydı işkence ve eziyetlerinizden kurtulmak için, sizi acele cezalandırırdım ve elbette benimle aranızdaki iş bitirilmiş olurdu. Fakat o Allah’ın elindedir. Allah zulmedenleri, hakkıyla bilendir. Dilerse onlara acele ceza verir, dilerse, cezalarını erteler.”

59) Gaybın anahtarları, hazineleri Allah’ın katındadır. Bunlar gizli olan gayb işleridir. Onları Allah’tan başkası bilmez. O’ndan başka hiçkimsenin ilmi onları kuşatamaz. Karada ve denizde her ne varsa en ince ayrıntısına kadar yalnızca Allah bilir. O’nun ilmi ve kudreti, bütün alemlerde olan acaip ve garip şeyleri kuşatır. Bir yaprak dalından düşmeye görsün mutlaka düşüğü yeri ve zamanı bilir. Yeryüzünün karanlıklarında tek bir tane, yaş ve kuru müstesna olmamak üzere hepsi Allah katındaki apaçık bir kitapta, Levh-i Mahfuz’da kayıtlıdır. Toprak içinde bulunan küçük bir tohumun yerini, bitip bitmeyeceğini, bu tohumdan ne kadar ürün meydana geleceğini ve bunu kimin yiyeceğini bilir. Allah bunların hepsini ezeli ilminden dolayı bilmiş ve Levh-i Mahfuz’a yazmıştır. Bu ayet bize Allah’ın külliyyatı ve cüz’iyyatı bildiğini, O’na niç bir şeyin gizli kalmadığını göstermektedir.

لِيُقَضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى ثُمَّ إِلَيْهِ
مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ
(60) وَهُوَ الْقَاهِرُ قَوُّو عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ
عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدِكُمُ
الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ
(61) ثُمَّ رُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ
أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ
(62) قُلْ مَنْ يَتَجَبَّبْكُمْ مِنْ- طَلَمَاتِ-
الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُوهُ- تَصْرَعًا وَخُفْيَةً-
لَيْنِ- أَنْجَاتًا مِنْ- هَذِهِ- لَتَكُونَنَّ- مِنْ-
الشَّاكِرِينَ (63) قُلْ اللَّهُ يُتَجَبَّبُ مِنْهَا
وَمِنْ- كُلِّ- كَرْبٍ- ثُمَّ- أَنْتُمْ- تُشْرِكُونَ-
(64) قُلْ- هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ-
عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ قَوَقُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ
أَرْجُلِكُمْ- أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيْعًا وَيُذِيقَ-
بَعْضَكُمْ بَأْسَ- بَعْضٍ- أَنْظِرْ كَيْفَ-
تُصَرِّفُ الْآيَاتِ- لَعَلَّهُمْ- يَفْقَهُوْنَ- (65)
وَكَذَّبَ- بِهِ- قَوْمُكَ- وَهُوَ الْحَقُّ- قُلْ-
لَسْتُ عَلَيَّكُمْ بِوَكِيلٍ- (66) لِكُلِّ- نَبِيٍّ-
مُستَقَرٌّ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ- (67) وَإِذَا
رَأَيْتَ- الَّذِينَ- يَخُوضُونَ- فِي آيَاتِنَا
فَاعْرِضْ- عَنْهُمْ- حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي
حَدِيثِ غَيْرِهِ وَإِنَّمَا يُنْسِيكَ الشَّيْطَانُ
فَلَا تَقْعُدْ نَعْدَ الذِّكْرِ- مَعَ- الْقَوْمِ-

60) Sizi geceleyin öldüren ve gündüz ne kazandığınızı bilen, sonra belirlenmiş bir ecel tamamlanuncaya kadar sizi onda diriltir O'dur. Sonra dönüşünüz yalnız O'na'dır. Ardından yapmakta olduğunuz şeyleri size haber verecektir.

61) O kulları üzerinde kahir olandır. Üzerinize koruyucuları gönderiyor ki nihayet birinize ölüm gelip çatmış- da elçilerimiz onun ruhunu alırlar, onlar kusur etmez-ler.

62) Sonra gerçek mevlaları olan Allah'a döndürülürler. Dikkat edin hüküm yalnız O'nundur ve O, hesap gören-lerin en süratlisidir.

63) De ki: "Bizi bundan kurtarırsan andolsun şükre-denlerden olacağız!" diye gizli ve açık yalvararak dua ettiğiniz zaman karanın ve denizin karanlıklarından sizi kim kurtarır?"

64) De ki: "Ondan ve her türlü sıkıntıdan sizi kurtaran Allah'tır. Sonra da siz şirk koşarsınız."

65) De ki: "O, size üstünüzden ya da ayaklarınızın altından azap göndermeye veya sizi birbirinize kıydırıp kiminizin baskısını kiminize tattırmaya kadirdir." Bak iyice anlamaları için ayetleri nasıl açıklıyoruz!

66) Kavmin de onu yalanladı. Halbuki o haktr. De ki: "Ben sizin üzerinize vekil değilim."

67) Her bir haberin kararlaştırılmış bir zamanı vardır. Yakında siz de bileceksiniz.

68) Ayetlerimiz hakkında dalanları gördüğün zaman onlar başka bir söze geçinceye kadar onlardan yüz çe-vir. Şeytan sana unutturursa, hatırladıktan sonra o za-limler topluluğu ile beraber oturma!

60) Sizi geceleyin öldüren, yani uyutmak suretiyle ruhlarınızı alan ve gündüz ne kazandığınızı bilen, sonra hayatınızın sona ermesi için belirlenmiş bir ecel, süre tamamlanuncaya kadar sizi onda diriltir, yani gündüz vakti uykunuzdan uyandıran Allah'tır. Sonra kıyamet günü dönüşünüz yalnız Allah'adır. Allah o gün size dünyada iken yapmakta olduğunuz hayır şer tüm amelleri haber verecek ve herkesi dünyada iken yaptıklarından dolayı hesaba çekecektir.

61) O kulları üzerinde kahir olandır, her şeyi hükmedicidir. Her şey O'nun azamet ve büyüklüğüne boyun eğmiştir. Sizin üzerinize hayır şer tüm amellerinizi tesbit edecek kıramen katibin melekleri ve sizi kaza ve belalardan koruyucu muhafaza melekleri gönderir. Nihayet birinize ölüm gelip çatmış- da elçilerimiz onun ruhunu alırlar. Melekler görevlerinde asla kusur etmezler, Allah'ın emrine kayıtsız şartsız itaat ederler. Kıramen katibin melekleri, insanın yapmadığı bir şeyi yazmaz, yaptığı bir şeyi de yazmamazlık etmez. Hafaza melekleri de Allah'ın izni dahilinde insanı kaza ve belalardan korur. İnsanın başına bir kaza gelirse bu meleğin hatası değil, Allah'ın takdiridir. Ölüm melekleri de insanın eceli geldiği vakit, bir saniye dahi ne önce hareket eder, ne de te'hir eder. Onlar Allah'ın emirlerine harfiyen uyarlar.

62) Sonra kullar, ahirette diriltildikten sonra yaratıcıları, malikleri ve gerçek mevlaları olan Allah'a döndürülürler. O, öyle bir Allah'tır ki, hüküm ve tasarruf yalnız O'na aittir. O, sadece adaletle hükmedendir. Dikkat edin, iyi bilin ki, gökyüzünde olduğu gibi yeryüzünde de, dünyada olduğu gibi ahirette de hüküm vermek yalnızca Allah'a aittir. Allah, ahiret gününde sizi dünyada iken yaptıklarınız amellerden dolayı hesaba çekecektir. O, hak ile batılı ayıracak ve hasımlar arasında hükmünü verecektir. Allah hesap görenlerin en süratlisidir. Onu hiçbir hesap diğer hesaptan ve hiçbir iş diğer işten alıkoyamaz. Dünya günlerinden bir günün yarısı kadar bir zaman içerisinde, bütün mahlukatın hesabını görür.

63) Ey Muhammed! Sıkıntı anında yalnızca Allah'a dua eden, rahat hallerde ise Allah'la beraber başka ilahlara da ibadet eden o müşriklere de ki: "Bizi bu karanlıklardan ve şiddetlerden kurtarırsan andolsun sana şükreden mü'minlerden olacağız!" diye kalbinizle gizli olarak ve dilinizle açıkça yalvararak dua ettiğiniz zaman yolculuklarınızda karanın ve denizin şiddet, korku ve karanlıklarından sizi kim kurtarır?"

64) Ey Muhammed! O müşriklere de ki: "Karanın ve denizin karanlığından ve her türlü sıkıntıdan sizi kurtaran yalnızca Allah'tır. İbadet yalnızca O'nun hakkıdır. Siz bütün bunları bildikten ve Allah'ın sizi kurtardığını gördükten sonra halâ Allah'ın yanısıra başka şeylere de ibadet etmek suretiyle Allah'a şirk koşarsınız."

65) Ey Muhammed! O müşriklere de ki: "Allah, gökten yıldırımlar göndermekle, volkanların attığı taşlar ve lavlarla, üzerinize taş yağdırmakla, tufan, gök gürültüsü ve kasırgalarla helak etmeye veya Karun ve Medyen halkına yaptığı gibi sizi de yere batırmak, deprem ve yer sarsıntısı gibi, ayaklarınızın altından gelecek azaplar ile cezalandırmaya veya sizi her biri farklı isteğe sahip olan farklı fırkalar haline getirerek birbirinize kıydırıp kiminizin baskısını kiminize tattırmaya kadirdir." Ey Rasulüm, bak iyice anlamaları ve düşülmeleri için ayetleri, hüccetleri ve delilleri nasıl açıklayıp izah ediyoruz!

66) Ey Muhammed! Senin kavmin Kureys de bu Kur'an'ı yalanladı. Halbuki o Allah tarafından hak olarak gelmiş apaçık bir kitaptır. Ey Muhammed! Onlara de ki: "Ben sizin üzerinize vekil, kontrolcü, başınıza musallat olmuş biri değilim. Ben ancak bir uyarıcıyım."

67) Allah'ın verdiği her bir haberin kararlaştırılmış, meydana geleceği bir zamanı vardır. O, söylediğinden vazgeçmez ve ertelemez de. Yakında yalanlamanıza ve şirkinize mukabil başınıza gelecek bu azabı siz de bileceksiniz.

68) Ey Muhammed! Ayetlerimiz hakkında tenkit, yalanlama ve alay etmek suretiyle münasebetsizliğe dalanları gördüğün zaman onlar başka bir söze geçinceye kadar onlardan yüz çevir, onları protesto ederek yanlarından kalk. Şeytan sana onlarla oturma yasak olduğunu unutturursa, hatırladıktan sonra o kâfir, müşrik, zalim ve fasıklar topluluğu ile beraber oturma! Çünkü küfre rıza da küfürdür.

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ
 مِنْ شَيْءٍ وَلَكِنْ ذَكَرُوا لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ
 (69) وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا
 وَلَهْوًا وَعَرَّتْنَاهُمْ أَحْيَاءُ الدُّنْيَا وَذَكَرَ بِهِ
 أَنْ تَبْسَلَ تَفْئِيسٌ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا
 مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ وَإِنْ
 تَعِدِلْ كُلٌّ أَعَدَلْ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا أُولَئِكَ
 الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ
 مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا
 يَكْفُرُونَ (70) قُلْ أَدْعُو مِنْ دُونِ
 اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلَى
 أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَانَا اللَّهُ كَالَّذِي
 اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي الْأَرْضِ
 حَيْرَانَ لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُوهُ إِلَى
 الْهُدَى انْتَبَاهُ قُلْ إِنْ هَدَى اللَّهُ
 الْهُدَى وَأَمْرًا لِنُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ
 (71) وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا
 الزَّكَاةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَهُوَ الَّذِي
 خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
 وَيَوْمَ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ قَوْلُهُ الْحَقُّ
 وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ عَالَمُ
 الْعُتْبِ وَالشَّهَادَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْحَكِيمُ
 (73)

69) Sakınanlar üzerine onların hesabından birşey yok-tur. Ancak sakınırlar diye hatırlatmak gerekir.

70) Dinlerini bir oyun ve bir eğlence edinenleri ve dün-ya hayatının aldatmış olduğu kimseleri bırak. Onunla hatırlat ki bir nefis kendi kazandıklarıyla helake düşme-sin. O takdirde onun Allah'tan başka ne bir velisi vardır ne de şefaati. Her türlü fidiye verse de kabul edilmez. İşte onlar, kazandıkları sebebiyle helake uğrayanlardır. İnkâr ettikleri için onlara kaynar sudan bir içecek ve can yakıcı bir azap vardır.

71) De ki: "Bize yararı ve zararı olmayan Allah'tan başka şeylere mi ibadet edelim? Allah bizi doğru yola ilettikten sonra şeytanların saptırıp şaşkın şaşkın dolaştırdığı, arkadaşlarının "Bize gel!" diye doğru yola çağırdıkları kimse gibi öşkelerimiz üzerinde gerisin geri-ye mi döndürüleceğiz?" De ki: "Muhakkak ki Allah'ın hidayeti doğru yolun ta kendisidir. Biz de alemlerin Rabbine teslim olmakla emrolunduk."

72) Ayrıca: "Namazı dosdoğru kılın ve O'ndan sakının!" Yalnız O'nun huzuruna toplanacaksınız.

73) O, gökleri ve yeri hak ile yaratandır. O'nun "ol" di-yeceği gün o da olur. O'nun sözü haktır. Sur'a üfö-rüleceği günde mülk yalnız O'nundur. Görüneni de gö-rünmeyi de hakkıyla bilendir. Şüphesiz O Hakim'dir, Habir'dir.

69) Kâfirlerden uzaklaşıp onlarla beraber oturmaktan sakınan mü'minler üzerine, kâfirlerin Kur'an'la alay etmeleri ve insanları Allah yolundan saptırmaları sebebiyle herhangi bir sorumluluk yoktur. Fakat mümkün olduğu kadar öğüt ve nasihat yoluyla, mü'minlerin onları uyarmaları ve yaptıkları çirkin fiillere güçleri nisbetinde engel olmaya çalışmaları ve hoşlanmadıklarını göstermeleri gerekir. Böyle yaptıkları takdirde belki onlar, mü'minlerden utanarak Kur'an hakkında dedikoduya dalmaktan, ileri geri konuşmaktan uzak dururlar. Çünkü mü'minler onları bu halde gördüklerinde meclislerini terkedeceklerdir.

70) Hümet ve saygı gösterilmesi gereken İslam Dinini, onunla alay ederek bir oyun ve bir eğlence haline getirenleri ve fani dünya hayatının aldatmış olduğu, öldükten sonra dirilmenin olmayacağını zanneden kimseleri bırak, onları terket. Hiçbir nefsin, kötü amelinden dolayı helake sürüklenmemesi ve rehlin alınmaması için Kur'an ile insanlara öğüt ver. Aksi takdirde o nefsin Allah'ın azabından kurtaracak Allah'tan başka ne bir velisi, dostu ve yardımcısı vardır ne de şefaati. Bu nefis Allah'ın azabından kurtulmak için her türlü fidiye, isterse dünya dolusu altın verse de ondan kabul edilmez. İşte onlar, kazandıkları çirkin amelleri ve kötü inançları sebebiyle helake uğrayanlardır. İnkâr ettikleri için onlara karınlarında gurultu edecek ve barsaklarını parçalayacak kaynar sudan bir içecek, şarap ve can yakıcı, elem verici sürekli bir azap vardır. Bu, onların işledikleri suçlara karşılık verilecek en uygun cezadır.

71) Ey Muhammed! Onlara de ki: "Allah'ı bırakıp da, kendilerine dua ettiğimiz takdirde bize fayda vermeyen ve kendilerini terkettiğimiz takdirde bize bir zararı dokunmayan Allah'tan başka şeylere mi ibadet edelim? Allah bizi şirk ve küfürden kurtarıp doğru yol olan İslam'a ilettikten sonra şeytanların çarpıp saptırdığı, çöllerde ve helak yerlerinde, nereye gideceğini bilemeyecek kadar şaşkın şaşkın dolaştırdığı ve derin bir çukura attığı, bu esnada müslüman arkadaşlarının "Bize gel!" diye doğru yola çağırdıkları halde onlara uymayan kimse gibi öşkelerimiz üzerinde gerisin geriye dalâlete, şirk ve küfre mi döndürüleceğiz?" Ey Muhammed! Onlara de ki: "Muhakkak ki Allah'ın bizi hidayet ettiği İslam dini doğru yolun ta kendisidir. Bunun ötesinde ne varsa sapıklıktır. Biz de bütün hal ve hareketlerimizle alemlerin Rabbi olan Allah'a teslim olmakla emrolunduk. Yalnızca O'na ibadet eder, O'na hiçbir şeyi şirk koşmayız. Allah'tan başka ibadet edilen tüm sahte ilahları ve tağutları reddederiz. Şirkten ve şirk ehlinde uzaklaşırız. Bizi İslam dininden çıkaracak her türlü söz, fiil ve inançtan uzak dururuz. Allah ve Rasülü'nün hükümlerine kayıtsız şartsız teslim oluruz."

72) Ey Muhammed! Onlara de ki: "Müslüman olduktan sonra namazı rükün ve şartlarını yerine getirerek, huşu içerisinde devamlı kılın ve Allah'a karşı sorumluluğumuzun bilincinde olup, O'nun emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınmak suretiyle Allah'ın azabından sakının!" Ey insanlar! Ahiret gününde kabirlerinizden çıkarılıp mahşer meydanında, dünyada iken yaptıklarınızın hesabını vermek üzere yalnız Allah'ın huzurunda toplanacaksınız. Dünyada iken bu şuurla hareket edin.

73) Allah, yedi gökleri, yedi yerleri ve içerisindekilere hak ile yaratan, onların sahibi ve onları idare edendir. Onları boş yere yaratmadı. Aksine orada anılması ve kendisine şükredilmesi için yarattı. Allah'ın "ol" demesiyle her şeyin olacağı gün O'nun azab ve cezasından korkun. O'nun sözü haktır, doğrudur, şüphesiz meydana gelecektir. Sur'a ilk kez üfö-rüleceği gün olan kıyamet gününde, insanların hesaba çekilmek için kabirlerinden çıkarılacağı Sur'a ikinci kez üfö-rüleceği ahiret gününde de mülk yalnız O'nundur. Allah gizliyi, açığı, duyu organlarının ve gözlerin idrak edemediği şeyleri ve gece ve gündüz gördüklerinizi de hakkıyla bilendir. Şüphesiz O hüküm ve hikmet sahibidir, herşeyi yerli yerinde yapar, gizli açık her şeyden haberdardır, herkese yaptıklarının karşılığını zerre miktarı haksızlık etmeden verecektir.

Ebu Hayyan şöyle der: "Bu, bir şeyi yokluk aleminden varlık alemine çıkarmayı ve bunun süratini gösteren bir temsildir. Yoksa burada kendisine emir verilen bir şey yoktur. Her şey Allah istediği an meydana gelir, bir saniye bile beklemesiz."

وَإِذْ قَالَ - إِبْرَاهِيمُ - لِأَبِيهِ - أَرَأَيْتَ أَتَجِدُ

أَصْنَامًا آلِهَةً - إِنِّي أَرَاكَ - وَقَوْمَكَ - فِي
صَلَالٍ - مُبِينٍ - (74) وَكَذَلِكَ - نُرِي
إِبْرَاهِيمَ - مَلَكُوتَ - السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ -
وَلِيَكُونَ - مِنَ - الْمُوقِنِينَ - (75) فَلَمَّا جَنَّ
عَلَيْهِ اللَّيْلُ - رَأَى كَوْكَبًا - قَالَ - هَذَا رَبِّي
فَلَمَّا أَفَلَ - قَالَ - لَا أَجِبُ - الْآفِلِينَ - (76)
فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا - قَالَ - هَذَا رَبِّي
فَلَمَّا أَفَلَ - قَالَ - لئنْ - لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي
لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ (77) فَلَمَّا
رَأَى الشَّمْسَ - بَازِعَةً - قَالَ - هَذَا رَبِّي
هَذَا أَكْبَرُ فَلَمَّا أَفَلَتْ - قَالَ - يَا قَوْمِ إِنِّي
بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ (78) إِنِّي وَجَّهْتُ
وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ
(79) وَجَّاهُ - قَوْمُهُ - قَالَ - أَتَحَاجُّونِي
فِي اللَّهِ - وَقَدْ هَدَانِي وَلَا أَخَافُ - مَا
تُشْرِكُونَ بِهِ - إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا
وَسِعَ رَبِّي كُلَّ - شَيْءٍ - عِلْمًا أَفَلَا
تَتَذَكَّرُونَ - (80) وَكَيْفَ - أَخَافُ - مَا
أُشْرِكُكُمْ - وَلَا تَخَافُونَ - أَنْكُمْ - أَشْرِكْتُمْ -
بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا
قَائِلُ الْفَرِيقَيْنِ - أَحَقُّ بِالْأَمْنِ - إِنْ كُنْتُمْ

تَعْلَمُونَ (81)

74) Ey Muhammed! İbrahim'in dini üzere olduğunu iddia eden putperest kavmine şu kıssayı hatırlat: Hani bir zamanlar Allah'ın dostu İbrahim babası veya amcası olan Sam b. Nuh'un oğullarından Azer'i ayıplayarak: "Seni yoktan yaratan, sana iyi bir şekil ve rızık veren Allah'ı bırakıp da bir takım putları, taştan yapılan heykelleri ilah mı ediniyorsun? Onlara mı ibadet ediyorsun? Gerçekten de ben seni ve kavmini haktan uzak, apaçık bir sapıklık içinde görüyorum." demişti.

75) İşte biz İbrahim'e yakın sahiplerinden olsun, Allah'a şeksiz şüphesiz iman etsin diye babasının putlara tapmasının batıl olduğu hakkında gerçeği ona gösterdiğimiz gibi, göklerin ve yerin mülkünü, engin saltanatını da böylece gösteriyorduk. Ona yerler ve gökler açıldı. En üstte ve en altta bulunan hükümlerini gözleriyle gördü.

76) Gece, bütün aydınlıkları karanlığı ile örtünce, İbrahim gökyüzünde parlayan bir yıldız, Zühre veya Müşteri gezegeni görmüş ve kavminin, Allah'ı bırakıp putlara ve yıldızlara tapma hususundaki cehalet ve hatalarını görme ve delil getirme yöntemiyle kendilerine göstermek, onları reddetmek kınamak ve derece derece onları helake götüren bu sapıklıktan kurtarmak amacıyla, mutaassıp olmayıp insaf ile hareket ederek demişti ki: "Sizin iddianıza göre bu imiş benim Rabbim!?" Yıldız batınca İbrahim: "Ben böyle batan şeylere tapmayı sevmem." demişti. Çünkü ma'budunun durumunun değişmesi ve bir yerden başka bir yere intikali doğru değildir. Esasen bunlar, cisimlerin niteliklerindendir. (İbrahim'in (a.s.) bir an olsun yıldızı, ayı ve güneşi Rabbi diye düşünmesi haşâ cehaleti sebebiyle onları rab olarak düşünmesi değildir. İbrahim (a.s.) bir rasuldur. Rasuller de masumdurlar.)

77) Ardından ayı doğarken görünce, kavminin tapıkları şeylerin batıl olduğuna dikkatleri çekmek ve beyinsiz olduklarını göstermek amacıyla önce dediği gibi: "Sizin iddianıza göre bu imiş benim Rabbim!?" demişti. Ay da batıp gözden kaybolunca: "Andolsun ki Rabbim sizin taptığınız şeylerin batıl olduğunu gösterip, beni doğru yol olan İslam'a iletmeye elbette hak yoldan sapanlardan olurdum." demişti.

78) Sonra güneşi doğarken görünce: "Bu daha büyük olduğu için sizin iddianıza göre herhalde bu imiş benim Rabbim!?" demişti. Güneş de batınca: "Ey kavmim! Ben sizin Allah'a şirk koştuğunuz ilahlardan uzağım." demişti.

79) İbrahim, müşrik babasına ve Allah'a daha çok yaklaştıracığına inandıkları için yıldızlara tapan kavmi Keldanilere dedi ki: "Muhakkak ki ben hanif olarak, her türlü şirkten uzaklaşarak yüzümü, kendimi gökleri, yerleri ve içerisinde bulunan yıldızları, ayı, güneşi, her şeyi bir örneğe ihtiyaç duymaksızın yaratan, eşi, ortağı, dengi ve benzeri olmayan Allah'a çevirdim ve ben asla Allah'a şirk koşan müşriklerden değilim. Bütün hayatımı Allah'ın istediği ve razı olduğu şekilde düzenleyeceğim. Yalnızca O'na ibadet edeceğim. O'na hiçbir şeyi şirk koşmayacağım. O'ndan başka ibadet edilen tüm sahte ilahları ve tağutları reddedeceğim. Her konuda yalnızca Allah'a güveneceğim."

80) Tevhid konusunda, ilahları hakkında kavmi onunla mücadele ve münazaraya girişti. İlahları ile onu korkutmaya çalıştı. İbrahim de onları kınayarak dedi ki: "Allah bana basiret vermiş ve beni doğru yol olan İslam'a iletmışken Allah'ın varlığı ve birliği hakkında benimle mücadele mi ediyorsunuz? Ben sizin Allah'ı bırakıp da ibadet etmek suretiyle O'na ortak koştuğunuz ilahlardan korkmam. Çünkü onlar ne zarar verebilir, ne de menfaat sağlayabilirler. Ne görebilir ne de işitebilirler. Sizin iddia ettiğiniz hiçbir şeyi yapamazlar. Ancak Rabbim, hoş gitmeyen bir şeyin benim başıma gelmesini isterse bu olur. Rabbim'in ilmi her şeyi kuşatmıştır. Hiç bir şey O'nu aciz bırakamaz. Hala düşünmeyecek, ibret almayacak mısınız?"

81) "Allah'ın size hakkında hiçbir delil ve hüccet indirmedeği şeyi siz O'na ortak koşmaktan korkmuyorsunuz da ben sizin Allah'a ortak koştuğunuz ilahlardan nasıl korkarım. Şu halde bu iki gruptan hangisi güven duymaya, emniyet içerisinde olmaya daha layıktır? Biz mi siz mi? Biz, Allah'ı delillerle tamdık ve sadece ona ibadet ettik. Siz ise putları ona ortak koştumuz ve tek hesaba çekici olan Allah'ı inkâr ettiniz. Eğer biliyorsanız söyleyin."

74) Hani İbrahim babası Azer'e: "Sen bir takım putları ilah mı ediniyorsun? Gerçekten de ben seni ve kavmini apaçık bir sapıklık içinde görüyorum." demişti.

75) Biz İbrahim'e yakın sahiplerinden olsun diye gök-lerin ve yerin mülkünü böylece gösteriyorduk.

76) Gece onu örtünce bir yıldız görmüş ve demişti ki: "Bu imiş benim Rabbim!?" O sönünce de: "Ben böyle sönenleri sevmem." demişti.

77) Ardından ayı doğarken görünce: "Bu imiş benim Rabbim!?" demişti. O da kaybolunca: "Andolsun ki Rabbim beni doğru yola iletmezse elbette sapanlardan olurdum." demişti.

78) Sonra güneşi doğarken görünce: "Bu daha büyük olduğu için bu imiş benim Rabbim!?" demişti. O da ba-tınca: "Ey kavmim! Ben sizin şirk koştuğunuzdan uzağım." demişti.

79) "Muhakkak ki ben hanif olarak yüzümü gökleri ve yeri yaratana çevirdim ve ben müşriklerden değilim."

80) Kavmi onunla mücadeleye girişti. O da dedi ki: "O beni doğru yola iletmışken Allah hakkında benimle mücadele mi ediyorsunuz? Ben sizin O'na ortak koştuğunuzdan korkmam ancak Rabbim'in dilemesi müstesna. Rabbim'in ilmi her şeyi kuşatmıştır. Hala düşünmeyecek misiniz?"

81) "Allah'ın size hakkında hiçbir delil indirmedeği şeyi siz O'na ortak koşmaktan korkmuyorsunuz da ben sizin ortak koştuğunuzdan nasıl korkarım. Şu halde bu iki gruptan hangisi güven duymaya daha layıktır? Eğer bilerseniz..."

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ

بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ (82) وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن نَّشَاءُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ (83) وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ وَمِن دُرِّيَّتِهِ دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَبُوشَفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ (84) وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَى وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِّن الصَّالِحِينَ (85) وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ (86) وَمِن آبَائِهِمْ وَدُرِّيَّاتِهِمْ وَإِخْوَانِهِمْ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (87) ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ مِّن عِبَادِهِ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحِطَ عَنَّهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (88) أُولَئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ فَإِن يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ (89) أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبُهْدَاهُمْ أَفْتَدِهِ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِن هُوَ إِلَّا ذِكْرَى

لِلْعَالَمِينَ (90)

82) Allah'ın istediği ve razı olduğu şekilde imanı ve salih amel işleyenler ve imanlarına zulüm, şirk karıştırmayanlara gelince işte dünyada mutlu olmak, ahirette de cehennem azabından emin olmak onlar içindir, hidayete erenler ve dosdoğru yol üzerinde olanlar da onlardır.

83) İşte bu kavmine karşı İbrahim'e verdiğimiz hüccetimizdir. Biz dilediğimizi ilim, anlayış ve risalet vererek makamını derece derece yükseltiriz. Muhakkak Rabbin hüküm ve hikmet sahibidir, her şeyi yerli yerine koyar, gizli açık her şeyi bilir, herkese yaptıklarının karşılığını zerre miktarı haksızlığa uğratmaksızın verecektir.

84) Yalnızca Allah'a ibadet edip O'na gizli bir şeyi şirk koşturmak amacıyla yıldızlara tapan kavmini terkedip hicret eden İbrahim'e ihtiyarlayıp çocuktan kesildikten sonra soyunun devamıyla mesut olsun diye, eşi Sara'dan doğan oğlu İshak'ı ve torunu Yakub'u verdik. Hepsini hidayete erdirdik. Onların her birine saadet yolunu gösterdik, risalet ve hikmet verdik. İbrahim'den önce de insanlığın ikinci atası olan Nuh'a doğru yolu gösterdik ve onu kavmine rasul olarak gönderdik. İbrahim'in soyundan hükümdar ve rasul olan Davud'u ve yine hem hükümdar hem de rasul olan onun oğlu Süleyman'ı, imtihan ve belalara katlanmada sabır örnekleri olan Eyyub'u ve Yusuf'u, Allah'ın kendisiyle konuşma nimetine eren Musa'yı ve kardeşi Harun'u da hidayete erdirdik. Bunların hepsini kavimlerine rasul olarak gönderdik. Biz Allah'ın istediği ve razı olduğu şekilde iman edip bu imanın gereği olarak salih amel işleyen ve Allah'ı görüyormuşcasına O'na ibadet eden, O'nun huzurunda hesaba çekileceğinin şuuruyla hareket eden insanları İbrahim'i mükâfâtlandırıdığımız gibi işte böyle mükâfâtlandırıdık.

85) Allah, Zekeriyya'yı, Zekeriyya'nın oğlu Yahya'yı, Yahya'nın kuzeni İsa'yı ve İlyas'ı da kavimlerine rasul olarak gönderdi. Hepsini de salihlerdendi. Dünya malına önem vermeyen, zühd ve takva sahibi kimselerdi.

86) Allah, İbrahim'in eşi Hacer'den doğan oğlu İsmail'i, Elyesa'yı, Metta oğlu Yunus'u ve İbrahim'in yeğeni Haran oğlu Lut'u da kavimlerine rasul olarak gönderdi. Risalet vererek hepsini kendi zamanlarındaki alemlere üstün kıldık.

87) Bu rasullerin babalarından, soylarından ve kardeşlerinden bir çoğunu da hidayete ilettilik. Onları seçtik ve onları dosdoğru yol olan İslam'a ilettilik ve bu yolda sabit kıldık.

88) İşte bu yola ulaşmak, Allah'ın hidayetidir, dosdoğru yoldur. Allah, kullarından dilediğini, hakeden kimseleri onunla hidayete erdirir. Eğer o rasuller, faziletlerine ve derecelerine yüksekliğine rağmen Allah'a şirk koşsalardı yaptıkları salih ameller boş giderdi. Hal böyle olunca başkalarının durumu nasıl olur?!

89) İşte onlar kendilerine semavi kitapları indirmek, rabbani hikmet, nübüvvet ve risalet vermek suretiyle ihşanda bulunduğumuz kimselerdir. Ey Muhammed! Senin zamanındaki kâfirler eğer ayetlerimizi inkâr ediyorlarsa, bilsinler ki onları inkâr etmeyen bir topluluğu, Medine'deki ensar ve muhacirleri onlara vekil kılmışızdır, onların korunmasını ve gözetilmesini nebi ve rasullerimize vermişizdir.

90) İşte yukarıda adı geçen nebi ve rasuller Allah'ın kendilerine hidayet nasip ettiği, doğru yolu gösterdiği kimselerdir. O halde sen de onları kendine örnek al ve onların doğru yoluna uy. Ey Muhammed! Kavmine de ki: "Kur'an'ı tebliğ etmeye karşılık ben sizden bir ücret, mal, para, mevki istemiyorum. Ben bu işi sadece Allah rızası için yapıyorum. Bu Kur'an, ancak alemler için bir öğüt ve nasihatıdır. Kıyamete kadar tüm insanlar ve cinler bu davete muhataptır. Dileyen iman eder, dileyen inkâr eder. Ben kimseyi iman etmeye zorlamam. Allah'ın istediği ve razı olduğu şekilde iman edip salih amel işleyenler cennete, şirk ve küfür işleyenler ise tevbe etmeden ölürlere cehenneme gireceklerdir. Orada ebedi bir şekilde can yakıcı bir azaba uğrayacaklardır."

82) İman edenler ve imanlarına zulüm karıştırmayanlara gelince işte dünyada mutlu olmak, ahirette de cehennem azabından emin olmak onlar içindir, hidayete erenler de onlardır.

83) İşte bu kavmine karşı İbrahim'e verdiğimiz hüccetimizdir. Biz dilediğimizi derece derece yükseltiriz. Muhakkak Rabbin Hakîm'dir, Alîm'dir.

84) O'na İshak'ı ve Yakub'u verdik. Hepsini hidayete erdirdik. Daha önce de Nuh'u ve onun soyundan Da-vud'u, Süleyman'ı, Eyyub'u, Yusuf'u, Musa'yı ve Ha-run'u da hidayete erdirdik. Biz iyilik yapanları işte böy-le mükâfâtlandırıdık.

85) Zekeriyya'yı, Yahya'yı, İsa'yı ve İlyas'ı da... Hepsini de salihlerdendi.

86) İsmail'i, Elyesa'yı, Yunus'u ve Lut'u da. Hepsini alemlere üstün kıldık.

87) Babalarından, soylarından ve kardeşlerinden kimini de... Onları seçtik ve onları dosdoğru yola ilettilik.

88) Bu, Allah'ın hidayetidir. Kullarından dilediğini onunla hidayete erdirir. Eğer onlar da şirk koşsalardı yaptıkları boş giderdi.

89) Onlar kendilerine kitap, hikmet ve nübüvvet verdi-ğimiz kimselerdir. Onları inkâr ediyorsalardı, onları inkâr etmeyen bir topluluğu onlara vekil kılmışızdır.

90) İşte bunlar Allah'ın hidayet ettiği kimselerdir. O halde sen de onların doğru yoluna uy. De ki: "Ben bu-nun için bir ücret istemiyorum. O ancak alemler için öğüttür."

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى بَشَرٍ مِنْ شَيْءٍ قُلْ

مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ - تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ - تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ - كَثِيرًا وَعَلَّمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلْ - اللَّهُ - ثُمَّ - ذَرَهُمْ - فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ - (91) وَهَذَا كِتَابٌ - أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ - حَوْلَهَا وَالَّذِينَ - يُؤْمِنُونَ - بِالْآخِرَةِ - يُؤْمِنُونَ - بِهِ - وَهُمْ - عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ - (92) وَمَنْ - أَظْلَمُ مِمَّنْ - افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ - سَأُنْزِلُ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ - فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ - وَالْمَلَائِكَةُ - بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ - أَجْرُجُوا أَنْفُسَكُمْ يَوْمَ تُجْرَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ - بِمَا كُنْتُمْ - تَقُولُونَ - عَلَى اللَّهِ - غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْكِبُونَ (93) وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَى كَمَا خَلَقْنَاكُمْ - أَوَّلَ - مَرَّةٍ - وَتَرَكْتُمْ - مَا خَوَّلْنَاكُمْ - وَرَاءَ - طُهُورِكُمْ - وَمَا نَرَى مَعَكُمْ شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ رَعَيْتُمْ أَنْهُمْ

91) Allah'ı hakkıyla O'nun kadrini gereği gibi takdir edemediler de: "Allah beşere hiçbir şey indirmemiştir." dediler. De ki: "O halde Musa'nın insanlar için bir nur ve hidayet olarak getirdiği kitabı kim indirdi, ki siz onu parça parça kâğıtlar haline getirip kimini açıklıyor, pek çoğunu da gizliyorsunuz? Üstelik sizin bilmediğiniz atalarınızın da bilmediği şeyler size öğretilmiştir-tir." Sen: "Allah'tır." de sonra onları bırak daldıkları bataкта oynayadursunlar.

92) İşte bu da kendisinden öncekileri doğrulayıcı olmak üzere şehirlerin anası ile çevresindekileri uyarman için bizim gönderdiğimiz mübarek bir kitaptır. Ahirete iman edenler ona da iman ederler. Onlar namazlarını da muhafaza ederler.

93) Allah'a yalan iftira edenden yahut kendisine hiçbir şey vahyolunmamışken "Bana da vahyolundu." Diyen-den, bir de: "Allah'ın indirdiğinin benzerini ben de indiririm." diyenden daha zalim kim olabilir? Sen zalim-leri ölümün sıkıntıları içinde meleklerin de ellerini uza-tarak: "Canlarınızı çıkarın! Allah'a karşı hak olmayanı söylediğiniz ve O'nun ayetlerine karşı kibirlendiğiniz için bugün alçaltıcı bir azapla cezalandırılacaksınız.!" derlerken bir görsen!

94) Andolsun ki bize sizi ilk defa yarattığımız gibi tek başına geldiniz ve size başıladığımız şeyleri aranızda bıraktınız. İçinizden gerçekten ortak olduklarını boş ye-re iddia ettiğiniz şefaathçilerinizi de yanınızda görmüyo-ruz. Andolsun, onlarla aranızdaki bağlar kopmuş ve id-dia ettikleriniz sizden uzaklaşıp gitmiştir.

91) Yahudiler Allah'ı hakkıyla takdir edemediler ve O'nun kadrini gereği gibi takdir ve ta'zim edemediler. O'na layık olan saygıyı gösteremediler. Çünkü onlar Allah'ın bir insanı hiçbir şey indirmemiştir. dediler. Muhammed'e Kur'an'ın inişini şiddetle inkâr etmek için bu çok büyük yanlışla söylediler. Ey Muhammed! O inatçı Yahudilere de ki: "O halde Musa'nın insanlar için bir nur ve hidayet olarak getirdiği kitabı, Tevrat'ı kim indirdi, ki siz onu parça parça kâğıtlar, yapraklar haline getirip kimini açıklıyor, menfaatine aykırı gelenlerden pek çoğunu da gizliyorsunuz? Üstelik Tevrat'ta sizin daha önceden bilmediğiniz atalarınızın dahi bilmediği Allah'ın bir oluşu, eşi, ortağı, dengi ve benzeri olmadığı, ahiret yurdu, cennet ve cehennem vb. bir çok faydalı şeyler size öğretilmiştir." Ey Muhammed! Sen onlara cevap olarak: "Tevrat'ı Allah indirmiştir." de sonra bu batıla dahişla, kendilerine dönecek hiçbir fayda elde edemeyip, tıpkı oynayan çocuklar gibi onları bırak daldıkları bataкта oynaya dursunlar. Yakında cehennem azabını gördüklerinde akılları başlarına gelir. O gün pişmanlıkları kendilerine hiçbir fayda vermeyecektir.

92) İşte Muhammed'e indirilen bu Kur'an da kendisinden önce inen Tevrat ve İncil'in Allah katından gelen bozulmamış hallerini doğrulayıcı olmak üzere şehirlerin anası olan Mekke ile çevresindekileri, tüm yeryüzündeki insanları ve cinleri, hatta Kıyamete kadar gelecek olan tüm insanları ve cinleri Allah'ın azabıyla korkutarak uyarman için bizim gönderdiğimiz fayda ve menfaati çok, mübarek bir kitaptır. Allah'ın izniyle İsrail tarafından Sur'a ilk kez üfürmeyle başlayacak olan kıyamet koptuktan sonra İsrail'in ikinci kez Sur'a üfürmesiyle insanların kabirlerinden kalkıp dünyada iken yaptıkları hayır şer tüm amellerin hesabını vermek üzere mahşer meydanında toplanacakları Ahiret gününe iman edenler Kur'an'a iman ederler, hükümlerine kayıtsız şartsız teslim olurlar. Hayatlarını Kur'an ve sahih sünnete göre düzenlerler. Çünkü bu kitap vaad ve tehdit, müjde ve korkutma ihtiva eder. Onlar namazlarını da muhafaza ederler, rükun ve şartlarını yerine getirerek, huşu içerisinde, vaktinde devamlı bir şekilde eda ederler.

93) Nadr b. Haris, Müseylemetü'l-Kezzab, Esvedü'l-Ansi gibi Allah'a karşı yalan yere iftira edenden, uzak olduğu şeyi O'na nisbet edenden yahut kendisine hiçbir şey vahyolunmamışken "Bana da vahyolundu. Aklıma şu geldi. Kalbim bana şunu haber verdi. Kalbim bana Allah'tan şunu haber verdi." diyenden, bir de: "Allah'ın indirdiğinin benzerini ben de indiririm. İstesek Muhammed'e gelen Kur'an'ın bir benzeri biz de söyleyebiliriz." diyenden daha zalim kim olabilir? Elbetteki böyle bir kimseden daha zalim yoktur. Sen o zalimleri ölümün sarhoşluğu, sıkıntıları ve şiddeti içinde azab meleklerinin de ruhlarını cesetlerinden bir an evvel çıkarması için ellerini uzatıp yüzlerine ve kıçlarına vurarak: "Haydi canlarınızı azaptan kurtarın! Ruhlarınızı bedenlerinizden çıkarıp getirin. Allah'a karşı hak olmayanı söylediğiniz, iftira attığınız, O'na çocuk ve ortak nisbet ettiğiniz ve O'nun ayetlerine karşı iman etmeyi kibirlendiğiniz için bugün alçaltıcı, küçültücü bir azapla cezalandırılacaksınız.!" derlerken bir görsen! Yeryüzünde haksız yere büyükleniyor. Çünkü o, insan dışı taşıyan, aslı pis bir nutfе ve sonu pis bir leş olan varlıktır. Gerçekte, yeryüzünde büyüklük taslama, hiç bir durumda yapan için doğru olmayan boş ve anlamsız kendini beğenmişlikten kaynaklanmaktadır.

94) Andolsun ki bize sizi ilk defa yarattığımız gibi tek başına hesap vermek için aile, mal ve çocuktan ayrı olarak teker teker, yalınayak, çıplak ve sünnetsiz olarak geldiniz ve dünyada size başıladığımız malları bu zor günde size bir faydası olmayacağı için aranızda bıraktınız. O gün herkesin kendine yetecek işi olacağı için kimse kimsenin çıplak haliyle ilgilenmeyecek. İçinizden gerçekten Allah'a ibadette ortak olduklarını boş yere iddia ettiğiniz ilahlarınızı, şefaathçilerinizi de yanınızda göremiyorsunuz. Andolsun, onlarla aranızdaki ilişkiler, bağlar kopmuş, birliğiniz bozulmuş, ortak ve şefaathçi olduğunuz boş yere iddia ettikleriniz sizden uzaklaşıp gitmiştir. O gün onların kendilerine bile faydaları olmayacaktır. Ancak sizin -kendileri razı olmadığı halde- taptığınız melek, nebi, rasul ve salih kimseler, Allah'ın izniyle razı olduğu mü'minlere şefaath edecekler. Şirk ve küfür işleyenlere ise şefaath yoktur. Onlar ebedi olarak cehennemdedirler.

۱۴۱- **قَالَ اللَّهُ- قَالُوا- الْحَبُّ- وَالنَّوَى يُخْرِجُ-**
الْحَبُّ مِنَ الْمَيْتِ وَمُخْرِجُ الْمَيْتِ مِنْ
الْحَبِّ- ذَلِكَمُ- اللَّهُ- قَالُوا تُوَفِّكُونَ- (95)
قَالُوا- الإِصْبَاحَ وَجَعَلَ- اللَّيْلَ- سَكَنًا
وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ
الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ- (96) وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ-
لَكُمْ- النَّجْمَ- لَتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ
الْبَرِّ وَالْبَحْرِ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ- لِقَوْمِ-
يَعْلَمُونَ- (97) وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ-
نَفْسٍ- وَاجِدَةٍ فَمُسْتَقَرٍّ وَمُسْتَوْدَعٍ قَدْ
فَصَّلَّا الْآيَاتِ- لِقَوْمِ- يَفْقَهُونَ- (98)
وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ- مِنْ- السَّمَاءِ مَاءً-
فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَبَاتٌ كُلَّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا
مِنْهُ- خَضِرًا نُخْرِجُ- مِنْهُ- حَبًّا مُتَرَاكِبًا
وَمِنْ- النَّخْلِ- مِنْ- طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ
وَجَنَّاتٍ مِنْ- أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ
مُسْتَبْتِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ- انظُرُوا إِلَى
تَمَرِهِ- إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ- إِنَّ- فِي ذَلِكَمُ-
لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ (99) وَجَعَلُوا لِلَّهِ
شُرَكَاءَ- الْجِنَّ- وَخَلَقَهُمْ- وَحَرَّفُوا لَهُ-
بَيِّنَ وَبَيِّنَاتٍ يَغْيِرُ عِلْمَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى
عَمَّا يَصِفُونَ (100) بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ- أَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ يَكُنْ
لَهُ صَاحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ (101)

95) Şüphesiz ki Allah taneyi ve çekirdeği yaran; ölüden diriye, diriden de ölüyü çıkarandır. İşte Allah budur. O halde nasıl döndürülüyorsunuz?

96) Sabahı yaran, geceyi sükunet kılan, güneşi ve ayı da birer hesap ölçüsü yapan O'dur. İşte bu Aziz ve Alim olan Allah'ın takdiridir.

97) Karanın ve denizin karanlıklarında onlarla yolunu-zu bulasınız diye sizin için yıldızları yaratan O'dur. Muhakkak biz ayetleri bilen bir topluluk için genişçe açıkladık...

98) Sizi tek bir nefisten meydana getiren O'dur. Sonra bir yerleşme yeri bir de emanet yeri vardır. Muhakkak biz ayetleri kavrayabilen bir topluluk için genişçe açıkladık.

99) Gökten su indiren de O'dur. Biz bununla her türlü bitkiyi çıkardık. Ondan bir yeşillik çıkardık. Ondan da birbiri üzerine binmiş taneler çıkardık. Hurma tomurcu-ğundan yere sarkmış salkımlar, birbirine hem benze-yen, hem benzemeyen üzüm bağları, zeytin ve nar bah-çeleri... Meyvesine bir meyve verdiği zaman, bir de ol-gunlaştığı zaman bakiverin. Şüphesiz bütün bunlarda iman eden bir toplum için ayetler vardır.

100) Cinleri Allah'a ortak koşular; halbuki onları O yaratmıştır. Bir de bilgisizce O'na oğullar ve kızlar uydurdular. O ise onların nitelemelerinden münezzektir.

101) Gökleri ve yeri örneksiz olarak yaratan O'dur. O'nun bir eşi yokken nasıl çocuğu olabilir?! Her şeyi yaratan O'dur. Şüphesiz O her şeyi hakkıyla bilendir.

95) Şüphesiz ki Allah, bitkinin çıkması için toprağın altındaki tohumu, taneyi ve yeşil ağacın çıkması için de ölü çekirdeği yaran; ölüden diriye, kuru tohumdan yumuşak ve taze bitkiyi, yumurtadan tavuğu, kâfirden mü'mini, diriden de ölüyü, geliştirmekte olan canlı bitkiden kuru tohumu, tavuktan yumurtayı, mü'minden kâfiri çıkarandır. İşte kainatı yaratan ve idare eden Allah budur. O halde, bu açıklamalardan sonra nasıl haktan batıla döndürülüyor, Allah'tan başka varlıklara ibadet ediyorsunuz!?

96) Allah gecenin siyahlığını ve karanlığını yarıp sabahın aydınlığını çıkaran, insanların istirahataya çekilip dinlenmeleri için geceyi sükunet kılan, güneşi ve ayı da insanların menfaatleri ile ilgili ince birer hesap ölçüsü kılan O'dur. Zamanın, gece ve gündüzün hesabı onlarla bilinir. İşte bilinen hesap ile bunları yürütmek, galip ve güçlü olan, asla mağlup edilmeyen, yaratıklarına faydalı olanı ve onların tedbirini kısacası gizli açık her şeyi bilen ve herkese yaptıklarının karşılığını zerre miktarı haksızlığa uğratmaksızın verecek olan Allah'ın takdiridir.

97) Karanın ıssız çöllerinde ve denizin karanlıklarında geceleyen onlarla yolunuzu rahat bulasınız diye sizin için yıldızları yaratan O'dur. Muhakkak biz varlığınıza ve birliğimize delalet eden ayet ve delilleri düşünebilen bir topluluk için şüphe ve tereddüte yer bırakmaksızın genişçe açıkladık...

98) Sizi tek bir nefisten, yani Adem'den meydana getiren O'dur. Sonra annelerinizin karında bir yerleşme yeri bir de babalarınızın sulblerinde veya ahiret gününe kadar kabirlerde emanet olarak bırakılma yeri vardır. Muhakkak biz varlığınıza ve birliğimize delalet eden ayet ve delilleri sırları ve incelikleri anlayıp kavrayabilen bir topluluk için şüphe ve tereddüte yer bırakmaksızın genişçe açıkladık.

99) Gökteki bulutlardan su, yağmur indiren de O'dur. Biz bununla size faydalı olmak üzere her türlü bitkiyi, meyveleri, ürünleri, sebzeleri, otları ve ağaçları çıkardık. O bitkilerden bir yeşillik çıkardık. O yeşillikten de buğday, arpa, pirinç, mısır başakları gibi birbiri üzerine binmiş taneler çıkardık. Hurma tomurcuğundan yere sarkmış, toplanması kolay salkımlar çıkardık. O yağmur suyuyla görünüşte birbirine benzeyen, fakat tatları farklı olan üzüm bağları, zeytin ve nar bahçeleri bitirdik. Ey insanlar! Bu meyvelerin çıkmaya başlamasından olgunlaşmasına kadar nasıl yetiştiğine, renklerinin, kokularının, küçüklük ve büyüklüklerinin nasıl değiştiğine ibret ve basiret gözüyle bir bakın. Meyvelerin ilk hallerini bir düşünün. Bu halde onların bazıları acı, bazıları ise ekşidir. Bunların hiç bir şeyinden faydalanılmaz. Sonra yetişip olgunlaştığında tatlı, güzel, faydalı ve yenmesi kolay bir hale gelir. Her şeye gücü yeten ve her şeyi yaratan Yüce Allah noksan sıfatlardan uzaktır. Şüphesiz cinsleri, şekilleri ve renkleri farklı olarak bu meyvelerin ve ekinlerin yaratılmasında, Allah'ın varlığına ve birliğine iman eden bir toplum için ayet ve deliller vardır.

100) Müşrikler cinleri Allah'a ortak koşular, putlara ibadet hususunda onlara itaat ettiler, şeytana uydular; halbuki cinleri de, her şeyi de Allah'ın yarattığını çok iyi bilmekteydiler. Durum böyleyken cinleri Allah'a nasıl ortak koşuyorlar! Bu son derece cahilliktir. Bir de bilgisizce, cahilce Allah'a iftira ederek

"Yahudiler, Uzeyir Allah'ın oğludur; Hristiyanlar İsa Allah'ın oğludur; Müşrikler, Melekler Allah'ın kızlarıdır." diyerek Allah'a oğullar ve kızlar uydurdular, nisbet ettiler. Allah ise zalim, müşrik ve kâfirlerin hiç bir delile dayanmaksızın kendi nefsi hakkındaki nitelemelerinden münezzektir, uzak ve yücedir.

101) Yedi gökleri, yedi yerleri ve içerisindekileri hiç bir örneğe ihtiyaç duymaksızın yaratan Allah'dır. O'nun bir eşi yokken nasıl çocuğu olabilir?! Allah bu tür şeylerden münezzektir. Allah, zatında, sıfatlarında ve fiillerinde birdir. O'nun eşi, ortağı, dengi, benzeri yoktur. Allah, kemal sıfatlara sahiptir. Bu sıfatlar, mahlukatın sıfatlarına benzemez. Her şeyi yaratan O'dur. Tüm mahlukat O'nun kuludur. İsteyerek istemeyerek O'na boyun eğmiştir. O'nun hiç bir şeyi ihtiyacı yoktur. Herşey O'na muhtaçtır. Şüphesiz O, gizli açık herşeyi hakkıyla bilen ve ahiret günü herkesi dünyada iken yapmış oldukları şeylerden dolayı hesaba çekecektir. Bu yüzden aklınızı başınıza alın, iman edip salih amel işleyin.

ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ قَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ (102) لَا تَدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ (103) قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ (104) وَكَذَلِكَ نَصْرَفُ الْآيَاتِ وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ (105) اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَأَعْرِضْ عَنْ الْمُشْرِكِينَ (106) وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا وَمَا أَنتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ (107) وَلَا تَتَّبِعُوا الْاَذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسْبِقُوا اللَّهَ عَدْوًا يُغَيِّرُ عِلْمَ كَذَلِكَ رَبَّنَا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلُهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (108) وَأَفْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَتْهُمْ آيَةٌ لَيُؤْمِنُنَّ بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ (109) وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي طَعْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ (110)

102) İşte sizin Rabbiniz olan Allah! O'ndan başka ilah yoktur. Her şeyin yaratıcısıdır. O halde yalnız O'na iba-det edin. Şüphesiz O herşeye vekildir.

103) Gözler O'nu idrak edemez. O, ise bütün gözleri idrak eder. Şüphesiz O Latîf'tir, Habîr'dir.

104) Muhakkak ki size Rabbinizden basiretler gelmiş-tir. Artık kim görürse kendi lehine kim de görmezse kendi aleyhinedir. Ben üzerinize bir koruyucu değilim.

105) İşte biz ayetleri böylece çeşitli biçimlerde açıkla-yoruz ki onlar: "Sen okumuşsun" desinler ve biz de bilen bir topluluğa onu apaçık gösterelim.

106) Rabbinden sana vahyedilene uy. O'ndan başka ilah yoktur. Müşriklerden de yüz çevir!

107) Allah dileseydi onlar şirk koşmazlardı. Biz seni onlar üzerine bir gözetleyici kılmadık; sen onlar üzeri-ne bi vekil de değilsin.

108) Onların Allah'tan başka yalvardıklarına sövmeyin ki onlar da bilgisizce haddi aşarak Allah'a söverler. İşte biz her ümmete yaptıklarını böyle süsledik. Sonra niha-yet onların dönüşleri yalnız Rabblerinidir. O yapmakta oldukları şeyleri onlara haber verecektir.

109) Kendilerine bir ayet gelse mutlaka ona iman edeceklerine dair kuvvetlice Allah adına yemin ettiler. De ki: "Ayetler ancak Allah katındandır ki onlara geldiği zaman da kesinlikle iman etmeyeceklerinin farkında değil misiniz?"

110) Biz onların kalplerini ve gözlerini ilkinde iman et-medikleri gibi tersine çeviririz de onları azgınlıkları içinde kör ve şaşkın bırakırız.

102) İşte sizin Rabbiniz, yaratıcınız, sahibiniz ve işleriniz yürüten Allah! O'ndan başka ibadete layık ilah yoktur. O her şeyin yaratıcısıdır. O halde yalnız O'na ibadet edin. O'na hiç bir şeyi şirk koşmayın. O'ndan başka ibadet edilen tüm sahte ilah ve tağutları reddedin. Şüphesiz O herşeye vekildir, her şeyi koruyan ve idare edendir. O halde işlerinizi Allah'a havale edin. İbadet ederek O'na yaklaşmaya çalışın.

103) Gözler Yüce Allah'ın ilmi, gizli olanları bile kuşatır. Şüphesiz O, kullarına lütuf ile muamele eden ve onların yararına olan şeyleri bilendir, gizli açık her şeyden haberdardır. Ahiret gününde herkese dünyada iken hayır şer tüm yaptıklarının karşılığını eksiksizlikle uğratmaksızın verecektir.

İbn Kesir diyor ki: "Aişe (r.a.) bu ayeti delil getirerek, Allah'ın ahirette görüleceğini, dünyada ise görülemeyeceğini savunmuştur."

104) Muhakkak ki size Rabbinizden basiretler, kendisiyle hidayeti dalâletten ve hakkı batıldan ayıracağınız hüccet ve delilleri içeren Kur'an gelmiştir. Artık kim hakkı görür ve ona iman edip salih amel işlerse kendi lehine kim de hakkı görmezlikten gelip onu inkâr ederse kendi aleyhinedir. Ben sizin üzerinize bir gözetleyici ve koruyucu değilim. Ben sadece bir uyarıcıyım. Üzerinizde koruyucu olan Allah'tır.

105) Ey Muhammed! İşte biz ayetleri böylece çeşitli biçimlerde açıklıyoruz ki müşrikler: "Kitaplarda okudun, ders aldın, müzakere ettin ve bu Kur'an'ı getirdin." diyerek risaletini inkâr etsinler ve biz de hakkı bilen bir topluluğa Kur'an'ı apaçık izah edelim ki ibret alsınlar.

106) Ey Muhammed! Rabbinden sana vahyedilen Kur'an'a uy. Kalbini ve zihnini onlarla meşgul etme. Bilakis Allah'a ibadetle meşgul ol. O'ndan başka ibadete layık ilah yoktur. Müşriklerden de yüz çevir! Onlarla oturup kalkma, onların görüşlerine iltifat etme.

107) Allah onların hidayete emellerini dileseydi onlara bunu nasip ederdi de onlar Allah'a şirk koşmazlardı. Fakat Allah ne dilerse onu yapar. Allah kimseye imanı ve şirki zorlamaz. Herkese cüz'i irade vermiştir. Hayrı emretmiş, şerri yasaklamıştır. Hayra rızası vardır, şerre rızası yoktur. Hidayeti hakedene verir. Allah, kâfirin küfrünü dilemiştir, fakat buna rızası yoktur. Kul, kendi iradesiyle küfrü seçtiği için Allah onu küfre sokmuştur. Bunun için de onu sorumlu tutmuştur. Allah adildir, kimseye zulmetmez. Allah yaptığından sorumlu tutulmaz; onlar ise sorguya çekileceklerdir. Yaptıklarının karşılığını vermen için biz seni onların amellerini gözetleyici kılmadık; sen onların maişetlerine ve işlerine vekil de değilsin. Sen zorlayıcı değilsin. Sen ancak bir uyarıcısın.

108) Ey Allah'ın razı olduğu ve istediği şekilde iman edip salih amel işleyenler! Müşriklerin Allah'tan başka yalvardıkları, dua ettikleri, sığındıkları putlarına ve ilahlarına sövmeyin ki onlar da bilgisizce haddi aşarak Allah'a sövmesinler. İşte onlara amellerini güzel gösterdiğimiz gibi biz her ümmete yaptıklarını güzel bir şekilde süsledik. İtaat edenlere itaatlarını, inkâr edenlere de inkârlarını güzel gösterdik. Sonra nihayet onların dönüşleri yalnız Rabblerinidir. Allah ahiret gününde dünyada iken yapmakta oldukları şeyleri onlara haber verecek ve onlara yaptıklarının karşılığını eksiksiz verecektir.

109) Mekke kâfirleri kendilerine istedikleri türden bir ayet, mucize, delil gelse mutlaka Kur'an'a iman edeceklerine dair kuvvetlice Allah adına yemin ettiler. Ey Muhammed! Onlara de ki: "Ayetler, deliller, mucizeler ancak Allah katındandır, onları getirebilecek olan ben değil, ancak Allah'tır. Ey iman edenler! Müşrikleri meyletmeyin onlar samimi değildir. Onlara istedikleri mucizeler gelse bile kesinlikle iman etmeyeceklerinin farkında değil misiniz? Uyanık olun!"

110) Şirk ve küfürlerindeki ısrarları sebebiyle, Biz onların kalplerini ve gözlerini inen Kur'an'a ilk defa iman etmedikleri gibi tersine çeviririz de onları azgınlıkları içinde kör ve şaşkın, şeytan çarpmış ve mütereddit bir halde dalâletleri içerisinde bırakırız. Hidayet yalnızca Allah'ın elindedir. Allah kime hidayet dilerse onun kalbini hidayete çevirir; kimin de bedbaht olmasını isterse, onun da kalbini o tarafa çevirir. Allah adildir, kimseye zulmetmez. Hidayeti hakeden kimseyi hidayete erdirir. Sapıklığı tercih edenı deaptırır.